

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXVI ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2010. ÁPRILIS 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

4.

VÁLASZTÁS

Ne ijedjen meg senki a cím miatt, ez a cikk több okból sem az országgyűlési választásokról szól majd. Az egyik, hogy egy magára valamit is adó szakszervezet minden párttól egyforma távolságot tart, nem kampányol egyik mellett sem. Legfeljebb csak arra buzdítja tagjait, menjenek el választani, hisz minden egyes voks számít. A másik ok, hogy mire ez a lapszám az olvasók kezébe jut, már túl leszünk a választások első fordulóján, és előre borítékolhatjuk, 2010-ben már az első fordulóban sok helyen biztos győztest hirdetnek majd.

Az a választás, amiről én szeretnék beszélni, az az ember, illetve az emberség választása. Azon a fórumon, amelyet a Pedagógusok Szakszervezete hirdetett, hogy megismerhesse a pártok oktatáspolitikai elképzeléseit, illetve szembesítse azokat az elvárásaival, a megjelent pedagógusok is elmondhatták azokat a gondokat, amelyekkel nap mint nap szembesülnek. Nagyon sok jogos panasz elhangzott, olyanok, amelyek már réges-rég orvoslásra szorultak volna, mégsem hallotta meg a politika, és ezzel magára hagyta a pedagógusokat a bajban. Ám mindez egy másik cikk körébe tartozik.

Fölvetődött azonban olyan gondolat is, amelyik bár látszólag a pedagógusok érdekében hangzott el, de valójában a legkiszolgáltatottabbak, vagyis a gyerekek ellen irányult. Azok ellen, akiket – ha már mások nem teszik – épp a tanítóiknak, tanáraiknak kellene a legjobban védeniük. Hiszen e nélkül a gyerekek elvesztik azt az utolsó szalmaszálat is, amibe megkapaszkodhatnak, hogy felnőve a társadalom megbecsülhető és megbecsült tagjaivá váljanak.

Az egyik hozzászóló arról beszélt, a tanulók szociokulturális hátrányával az iskola nem tud mit kezdeni, mégis az intézménytől várják, hogy megoldja azt. Le kellene már venni ezt a terhet az intézményekről. Én úgy gondolom, az iskola egyedül, önmagában valóban nem tudja leküzdeni a szociokulturális különbségekből adódó hátrányokat, azonban nélküle semmiképp se megy. Mégiscsak ez az egyetlen hely, ahol neveléssel, megértéssel, empátiával, jó szóval, emberséggel, példával és mintával a pedagógus teheti a legtöbbet azért, hogy a legrosszabb helyzetből induló gyerekek valamennyit le tudjanak dolgozni abból a hátrányból, aminek meglétéről ők végképp nem tehetnek. S hogy mi lehet a „csodafegyver”? Ha a pedagógus először a szülőt győzi meg arról, hogy jól akar, először őt nyeri meg ahhoz, hogy segítsen, legyen partner a gyerek érdekében végzett közös munkában.

Egy másik hozzászólásban – bár egyszer sem hangzott el sem a roma, sem a cigány kifejezés –, ki-kibukkant a sajnos nálunk egyre elfogadottabbá váló hétköznapi rasszizmus. Tudom, lesz, aki úgy gondolja, az íróasztal mellől könnyen beszélek, szembesülnék csak én mindazzal a problémával, amivel egy-egy nehéz sorsú emberekkel teli környezetben a pedagógusoknak meg kell birkózniuk.

Ilyenkor az a borsodi cigánytelep jut eszembe, ahol nem is olyan rég jártam. Az ott élők arról panaszkodtak, „rendes”, vagyis bejelentett munka számukra sem a megyében, sem az országban nincs. Ha egy „fehér” vállalkozó nagy ritkán mégiscsak feléjük jár, eleve kijelenti, csak feketén dolgozhatnak nála. Ha így nem jó, akkor nincs fölvetél. Ők pedig, mert nem akarják, hogy a családjuk éhen haljon, beállnak hozzá, „természetesen” a megfelelő órabér töredékéért. De az igazán megrázó mégiscsak annak a kiskamasznak a bánata volt, aki elmondta, tudván, hogy otthon úgysem lesz mit ennie, repetát kért az ebédből, de a tanító nénije a repeta helyett ráförmedt: „Ne zabálg anyyit, te ingyen eszel!”

Tudom, ez csak egy, nagyon kirívó, szörnyű eset, a pedagógusok nagy többsége ilyen sohase mondana. Sőt! Tudok olyanokról, akik otthonról visznek abból a kevésből, ami nekik maguknak van. Mert számukra ez a természetes. Emberek, akik ha választani kell, minden körülmények között az emberségre voksolnak.

Millei Ilona

A TARTALOMBÓL:

Oktatáspolitikai fórum
tanulásokkal4. oldal

Dr. Szüdi János
a buktatásról5. oldal

Róna Péter közgazdász az
oktatáspolitikáról.....6. oldal

A munkavállalói érdekek
értékesítéséről.....7. oldal

Ferge Zsuzsa a gyermek-
szegénységről.....8. oldal

Kreatív katedra: a Jenaplan-
módszer.....11. oldal

Regionális pedagógusképzés
Észak-Alföldön.....13. oldal

Havi 200 ezer fixszel16. oldal

Csináljunk múzeumot!17. oldal

Alkotó pedagógusok18. oldal

Ranschburg Jenő írása20. oldal

PL-útmutató:
A fizetési fokozat megállapításánál
irányadó jogszabályi rendelkezé-
sek értelmezéséről

Magyarországról jöttem, mesterségem címere: informatikus

A Hálózati Tudás Terjesztéséért Programiroda Alapítvány együttműködésben a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézettel és a Szociális és Munkaügyi Minisztériummal idén második alkalommal rendezte meg az EuroSkills nemzetközi szakmai verseny magyarországi válogatóversenyét 17–25 éves diákok és fiatal informatikus szakemberek számára. A hazai verseny fő támogatói az IT Services Hungary Kft., a Microsoft Magyarország Kft. és a Cisco Magyarország voltak. A „Szakmák Európa-bajnokságának” is tekinthető EuroSkills verseny hazai győztese a debreceni Mechwart András Gépipari és Informatikai Szakközépiskola „FreeStylers” nevű csapata lett: *Kaplonyi Dávid, Horváth Tibor, Szabó Gábor és Hajdú László*. Ők képviselik Magyarországot az „Office ICT Team” kategóriában a Lisszabonban megrendezésre kerülő nemzetközi döntőn.

A Microsulit a diákok és a tanárok is kedvelik

Igencsak megváltozik az informatika tanulásáról-tanításáról vallott felfogása annak, aki a számítógépes programok használatát új módon, hiánypótló, játékos formában bemutató Microsuli oldalt felkeresi. Formabontó, korszerű és egyszerű szórakoztató formában, élménypedagógiai megközelítésben, ám szakzerű tartalommal készültek el a Microsuli.hu oktatóanyagai. Egy-egy „végtermék” elkészítési módját – alkalmazkodva az Egyszervolt elsődlegesen gyerek közönségéhez – lépésről lépésre leírt receptek, illetve képernyővideofilmek, úgynevezett „tutorialok” mutatják be. Ezek az egyszerű és részletes bemutatók mindenki, köztük a teljesen laikusok számára is érthetővé és elérhetővé teszik a digitális írástudás egy magasabb fokozatát. A Microsuli honlap elérhető a www.egyszervolt.hu/microsuli, illetve közvetlenül a www.microsuli.hu internetcímen is.

Vírusfeszít 2010: pályázatot hirdet a Magyar Turizmus Zrt. és a MESE

A Magyar Turizmus Zrt. az idei évet a Fesztiválok Évéként jelölte meg, amelynek kiemelt közönsége a mintegy félmillió egyetemista hallgatóság. Ennek apropóján a Magyar Turizmus Zrt. és a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sajtó Egyesület keresi azon háromfős kreatív csapatokat, akik egyperces filmben, fényképezőt, kamerát vagy akár mobiltelefont használva a lehető legérdekesebben, sokszínűen és utazásra csábítóan tudják bemutatni hazánk – gasztronómiai, komoly- és könnyűzenei, folklor- és összművészeti – fesztiválkínálatát. A beérkező pályamunkákat neves zsűri bírálja el, a legjobbakat több helyen bemutatják. A pályázók április 30-ig küldhetik az egyperceseket. A pályázat további részletei a www.meseonline.hu/virusfeszit, illetve a www.itthon.hu oldalain tekinthetők meg.

Továbbra is a fenntartó dönt a kinevezésről

Sólyom László államfő még január 4-én fordult az Alkotmánybírósághoz a közoktatási törvény azon módosításával kapcsolatban, amely korlátozná az önkormányzatok mint fenntartók szerepét az intézmények vezetőinek kiválasztása során. Az alkotmánybírák döntöttek, és alkotmányellenesnek ítélték az említett passzust. A problémát nem maga a korlátozás, hanem az okozza, hogy az egyszerű helyett kétharmados többséggel kellett volna elfogadni az említett részletet.

Nyugdíjasok elismerése

A Nyugdíjasok Országos Képviselőlete (NYOK) 20 éves fennállásának alkalmából a Pedagógusok Szakszervezete Országos Nyugdíjas Választmánya Díszoklevelet kapott „A Nyugdíjasok Szolgálatáért”. Herczog László szociális és munkaügyi miniszter ugyancsak ez alkalomból **Szabó Zoltánt** eredményes tevékenységéért Miniszteri Dicséretben részesítette.

A NYOK 20 éves évfordulóján rendezett ünnepségen **Rágyanszky Györgyné** aranygyűrűt kapott a SZEFG Nyugdíjasválasztmánya alelnökeként végzett munkájáért.

15 milliós támogatás iskoláknak

Mintegy hatvan általános iskolai osztály kapott abból a támogatásból, amelyet az iskolák a Reál Élelmiszer üzlethálózat pályázatán nyerhettek, és osztálykirándulások finanszírozására fordíthattak. A pályázaton az ország bármelyik általános iskolai osztálya indulhatott, a cél minél több, a Reál által forgalmazott sajátmárkás termék csomagolásáról származó cégszöveg összegyűjtése volt. A pályázat fődíját – kétnapos kirándulás az ausztriai Styriassic Parkba – a tiszalparti Árpád Fejedelem Általános Iskola 2. A osztálya nyerte. A támogatást nyert osztályok megtalálhatók a www.real.hu honlapon.

A pályakezdők otthon maradnak

Alacsony a pályakezdők mobilitási hajlandósága, tízből nyolcan választják a szülőhelyüket a költözéssel szemben – derül ki a Figyelő-Hewitt KarrierStart TOP 30-as felméréséből. Munkavállalási szempontból egyedül Közép-Magyarország, azon belül leginkább Budapest a vonzó célpont a megkérdezett vidékiek több mint 60 százaléka számára. Ha pedig egy vidéki a fővárosban végezte tanulmányait, akkor a legtrikább esetben megy vissza a szülőhelyére egy állás miatt. A külföldi munkalehetőségeket viszont már jóval szívesebben választják a frissdiplomások. Kétharmaduk minimum néhány hónap erejéig kipróbálná magát az országhatárokon kívül. Minden ötödik pályakezdő akár három évre vagy többre is kimenne.

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja internetes honlapunkkal (www.pedagogusok.hu) együtt szakszervezetünk tisztségviselőinek, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Az évi előfizetési díja 5 százalék áfával 4100 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetéseket. Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 90 000 forint, a féloldalas 45 000, a negyedoldalas 22 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 45 forint. Minden egyes díjtételt 20 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Millei Iлона

Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Felelős kiadó: Galló Istvánné elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4100 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

ELFOGADTA AZ ORSZÁGOS IRODA MÚLT ÉS EZ ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉT AZ OV

A XX. Kongresszusig dr. Dudás Lilian látja el az alelnöki feladatokat egy részét

Ülést tartott a PSZ Országos Vezetősége (OV) március 22-én. Az ülés napirendjén szerepelt a PSZ Országos Iroda 2009. évi gazdálkodásáról szóló beszámolója, amit az OV 93 százalékos többséggel, a PSZ Országos Iroda 2010. évi költségvetés-tervezete, amit az OV 76 százalékos többséggel fogadott el. A résztvevők megállapították, hogy nagyon takarékos a költségvetés. Ezután a jelenlevők meghallgatták a SZEF 2009. évi költségvetési beszámolóját, amelyet 80 százalékos arányban fogadtak el. A PSZ 19 mandátumával *Fülöpné Szűcs Mária* az OV döntései szerint fog szavazni a SZEF 2010. március 30-i Szövetségi Tanács ülésén. A SZEF 2010. évi költségvetésének tervezete sem váltott ki vitát, azt

az OV 75 százalékos többséggel szintén elfogadta.

Ezután a PSZ Országos Vezetősége határozati kérdésként arról tárgyalt, hogy a XIX. Kongresszus 2010. február 20-án az alelnöki feladatok további ellátásával kapcsolatban semmilyen döntést nem hozott. A PSZ országos szintű feladatellátása, képvisleti munkája azonban indokoltá teszi, hogy három tisztségviselő tevékenykedjen, sőt sok esetben még a három személy is nehezen tudja ellátni a feladatokat. Ezért a PSZ Elnöksége azt javasolta az OV-nak, hogy az legkésőbb 2011. március 31-ig hívja össze a PSZ XX. Kongresszusát. Ennek legfontosabb napirendi pontja a PSZ új alapszabályának a megvitatása és elfogadása lesz. Ezenkívül, a megfelelő országos jelölő-

munka elvégzése után a kongresszus válasszon egy alelnököt. A PSZ XX. Kongresszusának előkészítésével kapcsolatos feladatokról, az ütemezésről az OV következő ülésére készüljön írásos előterjesztés.

Ugyancsak ezen az ülésen tárgyaltak a résztvevők arról is, hogy a XX. Kongresszuson történő alelnökválasztásig, de legkésőbb 2011. március 31-ig az OV *dr. Dudás Liliant* jogtanácsosi munkája mellett megbízza a PSZ-alelnöki feladatok részbeni ellátásával. Dr. Dudás Lilian munkájába tartozik majd a kapcsolattartás az Oktatási és Kulturális Minisztériummal, illetve az új alapszabály kidolgozásának jogi felügyelete, irányítása.

Az OV a két utóbbi kérdésről szóló határozatot 73, illetve 61 százalékkal elfogadta.

Ortutay Gyulára emlékeztek

Az ELTE Bölcsészettudományi Karának Néprajzi Intézete 2010. március 24-én megemlékezett egykori igazgatója, egyetemi tanára, az ELTE egykori rektora, *Ortutay Gyula* születésének századik évfordulójáról. Ortutay Gyula (1910–1978) a magyarországi néprajztudomány egyik legmeghatározóbb alakja volt. 1946–1956, illetve 1958–1978 között ő töltötte be a Magyar Néprajzi Társaság elnöki tisztét, 1967–1978 között az MTA Néprajzi Kutatócsoportjának vezetője volt. Nagyrészt tudományszervezői tevékenységének köszönhető az etnográfusképzés és a néprajzi kutatás intézményes kereteinek megteremtése, több néprajzi folyóirat születése és az ötkötetes Magyar néprajzi lexikon kiadása. Politikusként 1942-től a Kisgazdapártban tevékenykedett, 1947–1950 között vallás- és közoktatásügyi miniszter, 1958-tól haláláig az Elnöki Tanács tagja volt. Szoros baráti szálak fűzték *Radnóti Miklóshoz*. Az Alexandra Kiadó a centenárium alkalmából három kötetben jelenteti meg Ortutay Gyula naplóját.

Jól tanuló sportemberek

Összesen százötvenöt fiatalot díjazott Jó tanuló – Jó sportoló elismeréssel *Hiller István* oktatási és kulturális miniszter március 22-én. Mint azt az átadáskor a szakminiszter hangsúlyozta, minden korban, évszázadban, évtizedben keltenek példaképek. Úgy fogalmazott: „Önök egy egész ország számára példaképek lettek, egy egész ország büszke Önökre.” A Magyar Köztársaság kitüntetését nappali tagozaton tanuló diákok és hallgatók között osztották ki öt korcsoport szerint. A díj elnyerése pénzjutalommal nem járt, a legkiválóbbak emléklapettét és oklevelet kaptak. A pályázat célja a tanulóifjúság ösztönzése a szellemi és fizikai képességek folyamatos fejlesztésére, a fair-play szellemének ápolására, valamint az eredményes tanulásra és magasabb szintű sportolásra való ösztönzés volt. A díjjal kívánják segíteni továbbá az utánpótlás-nevelés célkitűzéseit.

Alkotó pedagógusok jelentkezését várjuk!

Sorsunk – mint minden emberé – az idő mélységeken mély kútjának vizébe merül. Felszíne csak addig vet fodrot, amíg vannak, akik emlékeznek ránk. Ám élnek köztünk olyanok is, akik tollal, ecsettel – vagy ki tudja, milyen más számmal – napi munkájuk mellett még egy vonalat húznak az öröklét falába, így téve tanúbizonyságot arról, hogy köztünk élnek. Nem arra törekszenek, hogy hívatásos művészekké váljanak, mert elhivatott képviselői pályájuknak. Olyan pedagógusok ők, akik munka után alkotnak, és akik az alkotás által kiteljesedve a tanítványaik számára is szebbé teszik a mindennapokat. A Pedagógusok Lapja szívesen bemutatja őket és alkotásaikat is. Kérjük, hogy műveiket, rövid önéletrajzukat a pedlap@pedagogusok.hu és a milleii@pedagogusok.hu e-mailre vagy a Budapest 1417, Pf. 11 postacímre küldjék. A borítékra írják rá: „Alkotó pedagógusok”

Ebben a számunkban bemutatjuk *Szlovák Sándornét*, akinek fotóiból nyílt kiállítás. Ezenkívül *Lengyel Géza*, valamint *Vörös Ferenc* műveivel ismerkedhetnek meg a 18. oldalon.

Negyvenezer forint a százezrediknek

A százezredik támogatott, a 83 éves *Palicz Andrásné* budapesti nyugdíjas vehette át március 26-án a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványtól az idei évben a százezredik szociálisan rászorulóknak járó, 40 ezer forint értékű támogatott üdülési csekket. A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány szociális pályázataira 2010. március 25-ig 151 ezer személy nyújtott be pályázatot. A pályázati kiírásoknak megfeleltek közül mindenki megkapta az igényelt támogatást. Alapítványi forrásból eddig 2,4 milliárd forint támogatás került felosztásra, így – a szakiskolásoknak kiírt pályázat kivételével – a források kimerüléséig (még 800 millió forint), de legkésőbb szeptember 15-ig lehet még pályázni. Az alapítvánnyal 125 szervezet alakított ki együttműködést.

OKTATÁSPOLITIKAI FÓRUMOT SZERVEZETT A PSZ

Több pénzre és a pártok közötti megegyezésre lenne szüksége a közoktatásnak

Hagyomány, hogy a választások előtt a Pedagógusok Szakszervezete megfogalmazza elvárásait az új kormánnyal szemben, és a pártoknak lehetőséget ad oktatási elképzeléseik bemutatására. Így volt ez idén is, a PSZ március 28-ra fórumot hirdetett, amelyre meghívta a parlamenti pártokat. S bár az esemény szervezése jó egy hónappal korábban megkezdődött, egyedül az MSZP élt a meghívással. Dr. Szabó Zoltán, az oktatási és tudományos bizottság elnöke ugyan attól félt, hogy vitapartner híján elszűrül majd a rendezvény, aggodalma azonban feleslegesnek bizonyult. A mintegy száz pedagógus átvette ezt a szerepet.

A fórumot Galló Istvánné, a PSZ elnöke nyitotta meg, aki bevezetőjében a társadalmi párbeszéd fontosságát hangsúlyozta.

Ahogy az MSZP szakpolitikusa látja

Dr. Szabó Zoltán többek között arról beszélt, hogy 2001–2009 között az oktatásra fordított állami költségvetési források a GDP 4,9 százalékaról 5,5 százalékára nőttek. Igaz, tette hozzá, ez az oktatás egészére vonatkozik. A közoktatás részaránya a GDP-ből azonban csökkent, és messze elmaradt a kívánatos szinttől. Ugyanakkor azt is megjegyezte, nincs egyenes arány a közoktatás minősége és a ráfordított pénz között. A pénz szükséges, de nem elégséges feltétel. Vigasztalásul megjegyezte, ha a következő kormány marad a most kijelölt növekedési és egyensúlyi pályán, akkor a következő négy évben mintegy 2000 milliárdos többlet lesz az államháztartásnak. Ezt a pénzt kellene értelmesen felhasználni, ebből kellene a közoktatásnak jelentősen részesednie. Az irányt az Oktatási Kerekasztal jelentése kijelölte, ez a követendő a jövőben.

Szabó leszögezte, a pedagógusbéreket emelni kell, különösen a kezdőket, hogy a legtehetségesebbek jöjjenek a pályára, és a halmozottan hátrányos helyzetűekkel foglalkozókat, hogy ne büntetés legyen a velük való munka. Hozzátette, a nemzeti köznevelési törvény alapján nyilvánvaló, hogy a legsikeresebb pedagógusaink országok igyekeznek mindent megtenni a szegregációval szemben. Céljuk, hogy az iskolák, és azon belül az osztályok között is zökkenőmentes legyen az átjárás, valamint hogy a legjobban érettségizők ne gyede a pedagóguspályán keresse a bol-

dogulását. Szerinte nálunk már az egyetemen olyan ösztöndíjrendszerre van szükség, amely a legjobbakat vonzza a pályára. A szegregáció elleni küzdelmet azért tartotta fontosnak, mert a társadalomban olyan spontán folyamatok zajlanak, amelyek csak erősítik a legrosszabb helyzetben levő rétegek leszakadását. Ez a folyamat senkinek sem jó. Szemben a közvélekedéssel, hogy az erőszakos integráció miatt a többiek sem tudnak megfelelően fejlődni, a bizottság elnöke úgy vélte, ez nem igaz, csak megfelelő pedagógusi felkészültség kell hozzá. Beszélt még arról, hogy az MSZP a 12 osztályos egységes oktatás mellett teszi le a voksot.

Ahogy a pedagógusok látják

A jelenlevők közül többen, elsősorban a szakoktatásban dolgozók mellett érveltek, igenis vannak olyan gyerekek, akik nem akarnak érettségizni, de jó manuális képességük révén jó szakmunkások lehetnének. Őket kár a tizenkét évfolyamos közoktatásba erőltetni. Sőt sok fölösleges dolgot tanulatnak meg velük, mert: „Minek egy asztalosnak egyszerűsített mérlegkészítést tanulnia?” Szó esett még arról, hogy az integrációhoz a feltételeket is meg kell teremteni, hogy a szöveges értékelés nem jó, hogy kívánatos lenne, ha a pedagógusok rugalmas korhatárral mehetnének nyugdíjba. Volt, aki felvetette, nincs meg az intézményhálózat ahhoz, hogy a két évig járó gyes után az anya visszatérhessen a munkába, és a gyereket is biztos helyen tudja. A jelenlevők beszéltek az erőszak terjedéséről, felvetették, hogy miért nem lehet visszaadni az első két osztálynak a lehetőséget, hogy ott csak írni, olvasni, számolni tanuljanak a gyerekek, és a környezetükkel ismerkedjenek, hogy az érettségiztető és szakmai vizsgáztató tanárok helyettesítésére nem lesz pénz. Volt, aki meglepődött azon, hogy az MSZP a 8+4 helyett az egységes 12 évfolyamot választotta, mert ez eredetileg az SZDSZ elképzelése volt. A pedagógusbérekkel kapcsolatban is sokan hozzászóltak, így többen elmondták, hogy az új bérezési rendszer, a szuperbruttósítás következményeként csökkent a jövedelmük, és a cafetéria az ország más-más területén különböző jövedelmekhez juttatja a pedagógusokat.

A szakpolitikus válasza

A 12 évfolyamos, egységes iskola nem az SZDSZ, hanem Loránd Ferenc koncepci-

ója volt – kezdte a válaszadást dr. Szabó Zoltán. Ő egyébként nem hisz abban, hogy van diák, aki nem alkalmas a tanulásra, legfeljebb csak olyan, akit nem tettek arra alkalmassá. Úgy vélte, a szöveges értékelésre szükség van, de ha a szakma az osztályzatokat is kívánja, ez elől nem kell elzárkózni. Egyébként erre a lehetőség már ma is adott. A bizottsági elnök szerint az első négy évfolyam feladata az, hogy az alapvető kompetenciákat sajátíttassa el a tanulóval, ezért nem ért egyet azzal, hogy a bukztatás jogát visszaállítsák ezen évfolyamokon. A rugalmas korhatár igényéről a nyugdíj kapcsán úgy vélekedett, a 62 éves korhatár azért tarthatatlan, mert ha marad, nem lesz, aki a gyermekeinknek kifizeti a nyugdíját. A fenntarthatóságról már most kell gondoskodni. Kifejtette, nem híve az iskolába járáshoz kötött családipótlék-kifizetésnek, mert a szülő köteleességmúlásztásáért nem lehet a gyereket büntetni. Elmondta, amerre jár, EU-s pénzből óvodák épülnek, szerinte 2011-től mindenki számára biztosított lesz a felvétel. Ha a gyerek nem tanulja meg a szakképzésben például az egyszerűsített könyvelést, csak neki okozunk kárt, mert nem tud majd vállalkozni. A bérek szerint nem csökkenhettek az új rendszerben, csak elszámolásbeli problémáról lehet szó. A cafetériát ő maga is feleslegesnek tartja, ehelyett szerinte a pénzt a fizetésben kellene a dolgozóknak odaadni. Abban is igazat adott a pedagógusoknak, hogy bár az iskola–szülő–gyerek együttműködést a törvény ma is előírja, ha annak megszegéséért a szülő felel, legyen több jog, erősebb szankcionálási lehetőség a pedagógus kezében.

Az elmúlt húsz év oktatáspolitikájának kritikája

Galló Istvánné zárszavában leszögezte, ami a fórumon a gyakorló pedagógusok részéről elhangzott, az súlyos kritikája volt az elmúlt húsz év oktatáspolitikájának. A felvetett kérdések csak egy szeletét tárták fel annak a keserű helyzetnek, amellyel nekik nap mint nap szembe kell nézniük. Az ellenzéknek és a kormánypártnak közösen kellene megállapodnia abban, hogy Magyarország mit is akar az iskolától, a közoktatástól.

A több órán át tartó fórumról mindenki azzal a jóleső érzéssel távozott, végre elmondhatta, és el is mondta mindazt, ami a szívét nyomta. *M. I.*

MEGBUKIK A BUKTATÁS TILALMA?

A negyedikesek alapkészségeinek fejlettségét 2003 óta vizsgálják. Úgy tűnik, a 2003-as törvénymódosítás komplex elemei – a szöveges értékelés, az évisméltés korlátozásának bevezetése, a kompetenciaalapú oktatás, a fejlesztőpedagógiai szemlélet megerősítése – jó hatással voltak a tanulók képességeinek fejlődésére, több százalékkal javult a teljesítményük. Mára mégis oktatáspolitikai kérdéssé vált, maradjon-e a szöveges értékelés, a buktatás korlátozott lehetősége alsó tagozatban, vagy sem. Minderről a pedagógusok véleménye is megoszlik. Szüdi János közoktatási szakállamtitkár cikkét vitaindítóként közöljük. Kérjük, írja meg, Ön hogyan látja ezt a kérdést. Címünk: Pedagógusok Lapja, 1417 Budapest, Postafiók 11. E-mail cím: milleii@pedagogusok.hu; pedlap@pedagogusok.hu

Ki mint él, úgy ítél

A szöveges értékelés elfogadása vagy elvetése a törésvonal a közoktatásban. Ennek a kérdésnek nem az a lényege, hogy a hagyományos „elégtelen (1)” érdemjegy vagy a „felzárkóztatásra szorul” szöveges értékelés nyújt-e érthetőbb információt a szülőnek. Ennél sokkal lényegesebb kérdés, hogy az első, második és harmadik évfolyamon meg kell-e buktatni a gyermeket, ha például nem tud folyékonyan olvasni, vagy segítséget kell-e részére nyújtani ahhoz, hogy a negyedik évfolyam végén is tovább tudjon lépni az ötödikbe. A buktatás ugyanis az egyik olyan fegyver, mondják az ellentáborba tartozók, amelyet kiűtöttek a pedagógusok kezéből.

Nyomós érve az ellentábornak a szöveges értékelés eltörlése mellett az is, hogy időigényes, valamint hogy akiknek igazán szólna – mert a bukásra váró gyermekek zöme ezekből a családokból kerülne ki –, azok úgysem értik, mivel alfabéták, és az alacsony szintről érkező gyermekeik sem értenek másképpen a szóból. Persze gondot okoznak a megismételt évfolyamon is, de ebben a rendszerben többször is lehet évet ismételni. Hogy aztán a többször is visszatartott gyermek tizenvalahány éves koráig sem jut túl a másodikon, az már az ő baja. Akkor már csak azt kell elérni, hogy magántanuló legyen. Jó módszer külön csoportban külön foglalkozást szervezni részükre, mondjuk hetente kétszer. Mint túlkorosak úgysem tudnának beilleszkedni a többiek közé, így azonban megkapják azt, amit képesek felfogni, és nem kell a többiek színvonalát sem az ő szintjükhöz igazítani. Ehhez a megoldáshoz igazodik a

családi pótlékra való jogosultság ismételt összekapcsolása a gyermek iskolába járásával. Hiszen, ha az anya csak azért szül, hogy ezzel keressen, de nem járattja iskolába a többször is megbuktatott gyermekét, majd az állam biztosítja, hogy a családi pótlék ne csússzon le ital formájában a torkán. (Ezeknek az érveknek jó részét nemrég gyűjtötte csokorba egy nagy város közismert polgármestere az ATV-ben, jelezve, hogy a parlament első ülésén benyújtja a szükséges törvénymódosításokat.)

Ahol nincs buktatás, ott nincs rend az iskolában, és ahol elburjánzanak a tanulói jogok, ott a tanár teljesen kiszolgáltatottá válik, mivel tiszteletben kell tartania a tanuló személyiségi jogait, nem kiabálhat vele, nem adhat körmöst, nem húzhatja meg a haját, s nem is rúghatja ki az osztályból, az iskolából. Viszont, ha van egy állami tanterv, egy központilag meghatározott tanmenet, akkor mindig, mindenki tudja a dolgát, és aki mégsem teljesít, az megérzi a hatalom súlyát. Ezt biztosítja az állami szakfelügyelet, amelyben a hivatalnokok lépésről lépésre nyomon követik a szabályok, a tantervek betartását, és felelősségre vonják a mulasztót.

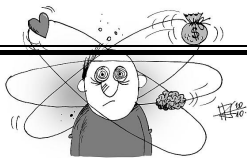
Ahhoz, hogy a gyermeket ne kelljen megbuktatni, hanem egyéni fejlesztési úton haladhasson, nagyfokú mozgástérre van szüksége az iskolának. Az iskolai szakmai önállóság lényege, hogy az állam a fejlesztési célokat határozza meg, az iskola meg az oda vezető utat. A cél, hogy a nyolcadik évfolyam befejezésére minden tanuló birtokában legyen az értő olvasás képességének, a szóbeli és írásbeli kifejezőképességnek, tudja alkalmazni a mate-

matikai és a természettudományos alapismereteket, szert tegyen mozgáskultúrára, a művészetek alapjaiban való jártasságra, legalább egy idegen nyelvből az alapbeszédképességre, és nem utolsósorban, hogy megszerezze a képességet az önálló tanulásra. Ehhez a megoldáshoz az iskolák dolgozhatják ki helyi tantervüket, határozhatják meg a feldolgozásra kerülő tananyagot, az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételeit. A tanár pedig a nevelőtestület tagjaként részt vesz a szakmai munkában és döntéshozatalban, megválaszthatja az alkalmazott módszereket, tankönyveket, taneszközöket, kidolgozhatja az egyes tanulók személyiségének, szociális háttérének legmegfelelőbb egyéni felkészítési útvonalat, értékelheti a rábízott tanulókat. Ez valóban a sokszínűség világa, amelyben nem a bukástól, a veréstől, a megaláztatástól, a megkérdőjelezhetetlen erkölcsi dogmáktól való félelem a visszatartó erő, hanem a kölcsönös szeretet, a bizalom, a tanulóval közösen szervezett, érdekes foglalkozások, a problémák közös feltárása és megoldása, a harmonikus, a mellérendeltségre épülő pedagógus–szülő–tanuló kapcsolat. A minőségbiztosítás alapja az intézményi folyamatos önértékelés, a szülői, a tanulói értéktétele, a fenntartói ellenőrzés, az állami mérés-értékelés rendszere.

A szöveges értékelés, és ami hozzátartozik nehezen illeszthető a mindenható állam (rém)álmvilágába. A szöveges értékelés, és ami hozzátartozik feltehetően hiányozni fog annak, akinek a pedagógus megbecsülése nem azonos az illetmény és a pótlékok inflációt meghaladó mértékű, évenkénti emelésével. *Dr. Szüdi János*

Hogy van ez külföldön?

Ország neve	Értékelés formája	Buktatás
Németország	első két év végén szöveges értékelés, utána osztályzatok	van
Hollandia	szöveges értékelés kötelező	van
Ausztria	osztályzattal	van
Finnország	a kötelező oktatás első 7 évében lehet szövegesen és osztályzattal is értékelni, ezután az osztályzás kötelező	van
Svédország	3 fokú skálán osztályoznak, amit átfogó szöveges értékelés egészít ki	nincs
Norvégia	6 évfolyamtól kezdődően az értékelés része az osztályzás, alapfokon átfogó szöveges értékelés van, amit kísérhet az értékelés más formája is	nincs

MERRE TOVÁBB, OKTATÁSPOLITIKA?

A magyar oktatásban az elmúlt húsz évben – igaz, több-kevesebb sikerrel – több reform is elindult. Ám az oktatás megújítása választási évben igen hálás téma. Mivel idén két választás is lesz, az oktatás újabb reformjának ígérete egyik párt kampányából sem hiányzott. De szükség van-e rá? Ha igen, merre lenne tanácsos – az általánostól az egyetemig – az oktatás szekerét fordítani? A kérdésekre szakértőktől kért választ a Pedagógusok Lapja. Ebben a számunkban Róna Péter közgazdász reagálását közöljük.

Válság és oktatás

A magyar oktatás válsága sok évvel megelőzte a 2008-ban beköszöntő gazdasági válságot. Gondjait csak részben lehet a nemzetközi gazdasági válság nyakába varrni, annak megoldása csak szerény részben fogja enyhíteni a válságból való kilábalást.

Kétségtelen, hogy a magyar oktatás siralmas helyzetét csak súlyosbítja az oktatók alulfizetettsége, az infrastruktúra sok helyen elégtelen állapota stb. De az oktatásra fordított összköltség, bár korántsem kiemelkedő, nem lóg ki a sorból nemzetközi összehasonlításban. A számok leginkább három tendenciát mutatnak: egyrészt a ténylegesen oktatókra fordított javadalmazás csökkenő hányadát az oktatásra fordított teljes összegből, másrészt a ráfordítások hatékonyságát mérő mutatók hiányát és harmadrészt az oktatás költségvetésére terhel, egyre növekvő olyan tényezőket (mint például az egészségügy), amelyek csökkentik az oktatás rendelkezésére álló tényleges összeget.

Alapvető kérdésekre választ kell adni

Az oktatók aluljavadalmazásának katasztrofális következményei közismertek. Nyilvánvaló, hogy a magyar oktatás színvonalának kétségbeeső zuhanása csak a javadalmazás helyrehozatalával állítható meg, de az is, hogy az oktatás minősége és a gazdasági fejlődés közötti összefüggéshez nem fér kétség. Mindez a közgazdász számára az eszköz és a cél közötti összefüggés elégtelen meghatározását sugallja. Azt, hogy a talán egyesek számára udvariatlan kérdést – nevezetesen „mit mennyiért” – nem tesszük fel, vagy legalábbis nem válaszoljuk meg. Nincsenek világos válaszaink arra a kérdésre, hogy pontosan mit várunk el az oktatástól, milyen mértékben vagyunk hajlandók javadalmazni elvárásaink telje-

sítését, illetve büntetni azok figyelmen kívül hagyását. Keverednek, összekuszálódnak a célok. Mennyire lehet az oktatás az alulfoglalkoztatottság kendőzésének eszköze azáltal, hogy sok tízezer olyan diákot az egyetemi rendszerben tartunk, akik egy valamirevaló felsőoktatási rendszer minimális kritériumait sem képesek teljesíteni? Milyen értelemben várható el az oktatástól a gazdaság igényeinek kiszolgálása, amikor az országnak immár évtizedek óta nincs gazdasági stratégiája? Milyen mértékben lehet az oktatástól elvárni a társadalmi feszültségek tompítását? Milyen társadalmi politikai célokat lehet az oktatásra bízni, hogyan lehet az ilyen fajta célok teljesítését mérni és díjazni? Egyáltalán, mi a tudás és a tehetség szerepe az életben, és mi az oktatás szerepe és felelőssége a tudás felépítésében, a tehetség felfedezésében és gondozásában? Szükségünk van-e elitképzésre, és ha igen, hogyan lehet azt létrehozni a demokrácia normáinak megfelelően?

Mérhető célok kellenek

Persze nem a közgazdász dolga e kérdések megválaszolása. De dolga, sőt szakmai kötelessége a célok és a célok eléréséhez rendelt eszközök összefüggésének elemzése. Dolga rámutatni, hogy persze vannak olyan célok, amelyek teljesítését nehéz mérni, de a források hatékony felhasználását nagyban elősegíti a *mérhető célok* megfogalmazása. Ugyanakkor a mérhetőség még nem biztosítéka a célok helyes megfogalmazásának. A fejkvótarendszer mér, de mit, milyen cél megvalósulását hivatott tükrözni?

Az oktatás nem összeszerelő üzem. A fejkvóta logikájának alapján az oxfordi egyetem valószínűleg már régen bezárhatott volna, hiszen a diák/tanár arány a mennyiségi hatékonyság iskolapéldája is lehetne. De ha a cél a lehető legnagyobb számú hallgató oktatása a lehető legkisebb ráfordítással, tekintet nélkül a minőségre, a fejkvótarendszer egészen jól teljesít.

A célok összekuszálásának hatása

Szintén a közgazdász dolga megemlíteni, hogy mennél több a közös nevezővel nem bíró cél, annál kevésbé hatékony az eszköz felhasználása. Mint ahogy azt a neve is mutatja, az oktatáspolitikai oktatás szakmai igényei és a politika felelőssége között megkötött kompromisszumok gyümölcse. A számos, egymással néha

ellentétes cél kijelölése szinte elkerülhetetlen. A társadalmi integrálódás előbb-utóbb ütközik, vagy legalábbis súrlódik a tehetséggondozás igényeivel. Az esélyegyenlőség megteremtése nem azonos a társadalmi felzárkózás követelményeivel. Az önkormányzatiság politikai és társadalmi erényei nem állnak feltétlenül összhangban a színvonalas oktatás igényeivel. De nem árt végiggondolni minden ilyen kompromisszum hatását a bevetett eszközök hatékonyságára. A célok összekuszálása az egész szerkezet – tehát az egész oktatási rendszer – működésének összekuszálódásához vezet. A rendszert eluralja a belső feszültségek sokasága, az értetlenség és a méltánytalanság érzése.

Szintén érdemes emlékezni arra az alapvető törvényszerűségekre, miszerint egy adott szervezet – legyen az egy vállalkozás, kórház, bank vagy oktatási intézmény – hatékonyságát az a mutató tükrözi a legjobban, amelyik az összes ráfordítást veti össze az adminisztratív jellegű ráfordításokkal. Mennél alacsonyabb az utóbbi aránya az előbbihez, annál hatékonyabb az adott szervezet. Ezek szerint az oktatás hatékonyságát nyomon lehet követni az oktatók javadalmazása alapján. Mennél nagyobb mértékben részesülnek az oktatást ténylegesen végzők a teljes ráfordításból – és értelemszerűen mennél alacsonyabb a rendszer adminisztratív költsége –, annál hatékonyabb a szervezet.

Nem kell bonyolult adminisztráció

Ezzel a törvényszerűséggel az itt felrajzolt kör be is zárul. A magas adminisztratív költségek ugyanis rendre elégtelenül kijelölt célokat, azok kuszaságát vagy ellentmondásait takarják. Bonyolult, homályos célok eléréséhez csak nehezen, magas adminisztratív ráfordítással hozható létre az együttműködés. Világos célok azonban nem kívánnak bonyolult adminisztrációt. Fontos tehát dűlőre jutni abban, hogy mi is a magyar oktatás küldetésének *kemény magja*, hogy aztán eldönthessük, milyen más társadalmi politikai feladatokat lehet még az oktatásra bízni, amelyek vállalása egyáltalán nem, vagy csak elfogadható mértékben kompromittálja a kemény magot, illetve melyek azok a társadalmi feladatok, amelyeket nem lehet más intézményrendszerre bízni. De a kemény mag megfogalmazása nélkül a célok világos megfogalmazása nem lehetséges, és a hatékonyság hiánya és az oktatás további vergődése szinte elkerülhetetlen.

MŰKÖDŐ SZOCIÁLIS PÁRBESZÉDRE VAN SZÜKSÉG

A munkavállalói érdekek európai és nemzetközi szintű támogatása és erősítése a legfőbb cél

Megjelent az Egyesülési szabadság, munkavállalói jogok és szociális párbeszéd Közép-Kelet-Európában és a Nyugat-Balkánon című Heribert Kohl-tanulmány a Friedrich Ebert Alapítvány, az Európai Szakszervezeti Szövetség, az Otto Brenner Alapítvány és a Hans Böckler Alapítvány közös gondozásában. A szerző összefoglalja benne a szakszervezetek és a szakszervezeti tagok jogi helyzetét vizsgáló felméréseknek és országjelentéseknek az egyesülési és munkavállalói jogok megvalósulására vonatkozó legfontosabb eredményeit. Sőt ezeket elemző módon össze is kapcsolja saját, széles körű kelet-európai regionális tapasztalataival.

A gyors átalakulást nem kísérte a szociális feltételek kellő biztosítása

A tanulmányhoz John Monks, az Európai Szakszervezeti Szövetség főtitkára írt előszót, amelyben többek közt azt írja, húsz évvel a berlini fal leomlását, valamint a politikai és gazdasági átalakulási folyamat kezdetét követően, mára nyilvánvalóvá vált, hogy a kelet-európai gazdaságok – a privatizáció és a globális versenygazdaságba való beilleszkedés rendkívül gyors üteme által – kikényszerített átalakítását nem kísérte kellő mértékben a szociális feltételek biztosítása. Szerinte ennek előfeltétele – a korlátozásmentes egyesülési jog és a munkaügyi kapcsolatok kétoldalú szabályozása alapján – a működő szociális párbeszéd. Az Európai Szociális Modell, amelynek megvalósítása valamennyi európai szakszervezet állandó feladata, az érintettektől megköveteli, hogy folyamatosan törekedjenek a gazdasági dinamika és a szociális kiegyenlítés összekapcsolására. Az utóbbi főként a közösen elért gazdasági sikerekből való megfelelő részesedést, valamint a közösségi munkajog általánosan kötelező érvényű normáinak figyelembevételét jelenti. Az alapvető ILO-konvenciók által megfogalmazott elvek figyelmen kívül hagyása a gyakorlati gazdasági életben, valamint az Európai Bíróság legújabb joggyakorlatában tapasztalható bizonyos trendek tovább erősítették a telephelyek közötti vad konkurenciát, ami minden európai munkavállalót hátrányosan érint.

John Monks leszögezi, a tanulmány összhangban van az Európai Szakszervezeti Szövetség céljaival. A szövetség azért harcol, hogy az EU-reformszerző-

déshez kapcsolódjon egy kiegészítő jegyzőkönyv a szociális fejlődésről, amely egyértelműen rögzíti a munkavállalói jogoknak a belső piaci szabadságjogokkal szembeni elsőbbségét. Mivel a szociális Európa megvalósulását illetően nincsenek szemmel látható sikerek, így szükségyszerűen kudarcot vall az a törekvés, hogy a tagállamok polgárai elfogadják a jelenlegi EU-integrációs folyamatot és az EU jövőbeni bővítését.

Monks kifejti, hogy az Európai Szakszervezeti Szövetség szempontjából a kérdés rendkívül fontos, hiszen az Európai Unió jelenlegi tagállamai, valamint Kelet-Közép-Európa és a Nyugat-Balkán átalakuló társadalmi Brüsszelt az európai gondolat és az ehhez kapcsolódó transznacionális szolidaritás, az Európai Szociális Modell letéteményesének tekintik. Az ebből adódó átalakulási folyamatokat és reményeket erősíteni, támogatni kell. Ezekben a folyamatokban lényeges a szerepük az európai szakszervezeteknek. Egyrészt azon munkavállalók érdekeinek közvetlen képviselésével, akiket leginkább sújtanak a munkahely, illetve státus elvesztésének, a szociális igazságtalanságnak a következményei. Másrészt a szakszervezetek a garanciái és támaszai a válság által fenyegetett szociális igazságosságnak és a szociális piacgazdaság igényének. A jól működő szakszervezetek, amelyek független szervezetekként, hatékonyan képviselik tagjaik érdekeit, éppúgy elengedhetetlen előfeltételei a társadalom és a gazdaság jövőbeni fejlődésének, mint a szociális partnerek között kiépítendő párbeszéd.

A kelet-európai szakszervezetek térvészése

A tizenhat kelet-európai ország bevonásával készült felmérés eredményeiről szóló tanulmányban az olvasható, hogy az Európai Unió tíz új kelet-európai tagállamában és a nyugat-balkáni régió jelenlegi, illetve jövőbeni jelölt országaiban immáron csaknem két évtizede mélyreható következményekkel járó átalakulási folyamat zajlik. Az átalakulási folyamat hosszú távon komoly erőfeszítéseket igényel az érintett országok gazdasági és társadalmi szereplőitől, hiszen szociális válaszokat kell találni a piacgazdaságra való átállás, a privatizáció, a munkahelyek megszűnése, a munkanélküliség, valamint a folyamatban lévő európai uniós integráció teremtette kihívásokra. Nem is

szólva a világgazdasági válság okozta, jelenlegi súlyos teherterhelésekről.

Ezzel egyidejűleg nem hagyhatjuk figyelmen kívül a kelet-európai szakszervezetek térvészését, ami a tagságuk és jelentőségük fokozatos csökkenésének következménye. A korábbi kötelező tagság megszűntével elapadtak a tagdíjbevételek, és ezzel együtt a szükséges erőforrások, amelyekből finanszírozható lenne a szakszervezeti vezetők fokozottan elvárt professzionalitása és tanácsadás. Éppen az átalakulás okozta szociális kihívások követelnék meg a munkavállalók erőteljes kollektív ellenállását az erős szakszervezeteken keresztül.

Az a tény, hogy a dolgozók bizalmatlanok a szakszervezeti tagsággal szemben, és hogy gyakran nem tudnak élni az új munkatörvénykönyvek által kibővített munkavállalói jogokkal, nyilvánvalóan mélyebb okokra vezethető vissza. Ezek közül az egyik, hogy a gyakorlatban a szakszervezetek érvényesülése túlságosan gyakran van szűk korlátok közé szorítva. A jelentés rávilágít azokra az akadályokra, amelyek felmerülnek a tagszervezés, az egyesülési jog gyakorlati megvalósulása, a szociális partnerek közötti párbeszéd és a munkavállalói jogok érvényesítése terén Kelet-Közép- és Délkelet-Európában. Következtetéseit igencsak komolyan kell venni mind a helyi szervezetekben, mind európai vonatkozásban.

Jó szívvel ajánlom ezt a tanulmányt mindazok figyelmébe, akik az EU új tagállamaiban a szakszervezetek jelenlegi helyzetére kíváncsiak, mert a helyzet megismerése ad lehetőséget a továbblépéshez (tagszervezés, érdekek további képviselése, ennek bővítése) és az erről való gondolkodáshoz.

A tanulmány rövidített, magyar nyelvű változata letölthető a honlapunkról (www.pedagogusok.hu), ahol a teljes tanulmány elérhetőségét is megadjuk.

Dr. Dudás Lilian jogtanácsos

Friedrich Ebert Alapítvány

(www.fesbp.hu):

közhasznú, privát, kulturális intézmény, amely elkötelezett a szociáldemokrácia ideái és alapértékei iránt, s ennek keretében munkatársai az érintett országokban immár több éve aktívan dolgoznak a kelet-európai szakszervezeti együttműködés területén.

LÉTSZÁM ÉS KERESET A NEMZETGAZDASÁGBAN

2010. január

A legalább ötfős vállalkozásoknál és a költségvetési intézményeknél a számviteli nyilvántartások alapján jelentett bruttó átlagkeresetek 2010 első hónapjában 6,5 százalékkal, a nettó átlagkeresetek 12,9 százalékkal haladták meg az egy évvel korábbit. A reálkereset (a fogyasztóiár-index 6,4 százalékos növekedése mellett) döntően a személyijövedelemadó-szabályok változásának, valamint a költségvetési szerveknél foglalkoztatottaknak járó 2010. évi eseti keresetkiegészítés első része kifizetésének köszönhetően 6,1 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest, ezen belül a versenyszférában 3,8 százalékkal, a költségvetési szférában 8,3 százalékkal nőtt a reálkereset. Az alkalmazásban állók létszáma 2010 januárjában átlagosan 2 millió 611 ezer volt.

2010. januárjában a költségvetési szférában 734 ezren, a versenyszférában mintegy 1 millió 782 ezren dolgoztak. Ez a megfigyelt körben a foglalkoztatottak létszámának 3,0 százalékos csökkenését je-

lentette. A költségvetési szférában döntően a közfoglalkoztatás bővülése miatt 3,8 százalékkal nőtt a létszám, e nélkül számolva 0,6 százalékos a csökkenés. A versenyszférában 6,1 százalékos létszámcsökkenés következett be.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos bruttó keresete 206 900 forint volt, ezen belül a vállalkozásoknál dolgozóké 197 200 forintot, a költségvetési szervezeteknél alkalmazásban állóké 233 900 forintot ért el. Nemzetgazdasági szinten a bruttó keresetek 6,5 százalékkal haladták meg az előző évit. Ezen belül a versenyszférában 5,2 százalékkal, a költségvetés területén pedig 8,9 százalékkal növekedtek az átlagkeresetek az előző év azonos időszakához képest. Utóbbi területen januárban került sor a 2010. évi eseti keresetkiegészítés első részének (49 ezer forint/fő) kifizetésére. A versenyszféra átlagát meghaladó mértékben emelkedtek a keresetek a kereskedelem, gépjárműjavítás (6,9 százalék), valamint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (5,9 százalék) nemzetgazdasági ágakban.

A rendszeres (prémium, jutalom, egyhavi különjuttatás nélküli) kereset az év első hónapjában átlagosan 2,9 százalékkal nőtt, a versenyszférában dolgozók alapbérére 4,7 százalékkal haladta meg az előző év januárját. A költségvetési szféra alkalmazottainak alapilletménye az előző évitől 1,2 százalékkal maradt el, közfoglalkoztatottak nélkül számolva pedig az úgynevezett illetményautomatizmusnak köszönhetően 1,1 százalékos az emelkedés.

Nemzetgazdasági szinten az átlagos nettó kereset 135 200 forint; (ezen belül a fizikai foglalkozásúaké 97 500 forint, a szellemi foglalkozásúaké 173 200 forint) volt. A nettó kereset így átlagosan 12,9 százalékkal volt magasabb az előző évinél. A versenyszférában 10,4 százalékos, a költségvetési szervezeteknél pedig 18,0 százalékos növekedés jelentkezett.

A 216 300 forintos nemzetgazdasági szintű átlagos havi munkajövedelem 5,4 százalékkal haladta meg az előző év januárját. A munkajövedelemen belül az egyéb munkajövedelem aránya átlagosan 4,3 százaléknak felelt meg.

NEM FOGLALKOZUNK ELEGET A GYERMEKSZEGÉNYSÉGGEL

Elkészült az első magyarországi jelentés a gyermekszegénységről. A Gyerekesélyek Magyarországon című tanulmány egyik szerzője Ferge Zsuzsa. A szociológus szerint a társadalom nem foglalkozik eléggé a gyermekszegénységgel, és csak keveset tesz ellene. Pedig a szegénységben felnövő gyerekek később a mostaninál is súlyosabb feladatokat róhatnak a társadalomra.

A Gyerekesélyek Magyarországon című kötetet – amely a Ferge Zsuzsa szociológus által vezetett Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottság 450 oldalas jelentését tartalmazza – március 17-én mutatták be. A 30 millió forintból készített tanulmánykötetről Ferge Zsuzsa elmondta: a jelentésbe belevették azt a „nem sok jót, ami történt” az elmúlt időszakban ezen a téren, és számba vették a gazdasági válság gyermekekre gyakorolt hatását. Munkájukhoz felhasználták a Központi Statisztikai Hivatal és a Társadalmi Adatok Hivatal adatait is, továbbá megvizsgálták, hogy a szűkös anyagi forrásokat hogyan használta fel a kormányzat.

A gyermekekből áll a holnap társadalma

Ferge Zsuzsa megjegyezte, ez a téma azért különösen fontos, mert „a gyermekekből áll a holnap társadalma”, és ha ők szegénységben nőnek fel, az a jelenleginél is súlyosabb feladatokat ró a majdani társadalomra.

A gyermekszegénység európai színvonallal nézve átlagos, bizonyos összetevőkben sokkal rosszabb, tehát a lakáshelyzet rosszabb, mint Európában, és különösen nagyon rossz a szülők foglalkoztatottsága, tehát a gyerekek ötöde nem lát maga körül dolgozó embert, ami európai viszonylatban rettentő magas – mondta el Ferge Zsuzsa.

A bizottság tagjai témákat maguk választották, működésüket pedig a Miniszterelnöki Hivatal finanszírozta. A kötet sok háttérelmélyítést, jogszabáylelemzést tartalmaz, és helyet kap benne civil szervezetek véleménye is.

A gyermekek helyzete nem csak a kormánytól függ

Csizmár Gábor társadalompolitikai államtitkár az eseményen elmondta: az értékelőbizottság „széles társadalmi alapon” szervezte munkáját. Ez beleillik a Legyen jobb a gyermekeknek! elnevezésű, 25 évre szóló stratégiába, amelyről az Országgyűlés 2007-ben egyhangúlag határozott. A stratégia végrehajtásáról a kormány intézkedési tervet fogadott el, megvalósulását félévente értékeli. A 2008-ban létrejött értékelőbizottság kilenc tagja a kormánytól független, és véleményét jelentésben teszi közzé. Ezzel kapcsolatban megjegyezte: a gyermekek helyzete nem csak a kormánytól függ, bár a végrehajtó szervek eszközrendszere „nem jelentéktelen”. Elmondta, a jelentés első része nemzetközi kontextusba helyezi a magyarországi gyermekszegénységet. A könyvben szerepelnek számok, tények is, amelyek kiindulási alapot képeznek a jövő szempontjából. Kitért arra is, hogy az Út a munkához elnevezésű programot érintő kritika egy részével egyetért.

Somlai Péter szociológus, az ELTE Társadalomtudományi Karának egyetemi tanára szerint az utóbbi húsz évben főleg az utóbbi években több lett a szegény gyermek. A könyv legfontosabb eredménye az, hogy megpróbál rákérdezni a gyermekszegénység okaira és arra, hogy mennyire terjedt el. Megállapította azt is, hogy a társadalomban jóval nagyobb a gyermekszegénység aránya, mint más korosztályokban, és a szegény gyermekek kétharmada falun él.

NEM LESZ HIÁNY A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK OKTATÓIBÓL

Nőtt az érettségizők és a felvételizők száma Magyarországon

Az idén mintegy 2 ezerrel többen szeretnének érettségi vizsgát tenni, és 13 ezerrel többen jelentkeztek a felsőoktatásba, mint egy évvel korábban. Pedagógusképzésre is jóval több jelentkező van, mint az elmúlt években volt. Ennek oka, hogy a bolognai rendszer kiteljesedett, a tanárképző szakok a mesterképzésben most indulnak. Az ide jelentkezők száma egynegyedével nőtt, lesz utánpótlás biológia-, fizika-, földrajz-, matematika- és kémia tanár-ból is.

Jelentősen nőtt a felsőfokú szakképzésre és a mesterképzésre jelentkezők száma – jelentette be *Hiller István* oktatási és kulturális miniszter a 2010. évi érettségi vizsgákról és felsőoktatási felvételi eljárásról szóló tájékoztatón. Hozzátette: a tanári mesterképzésen belül a tavalyi évhez viszonyítva sokkal többen jelentkeztek biológia-, fizika-, földrajz-, matematika-, valamint kémia tanári szakra, de nagyobb volt az érdeklődés a műszaki, egészségügyi területek iránt is. *Hiller István* elmondta, az államilag támogatott alapképzés keretszáma a munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelően 56 ezer fő maradt idén is, ugyanakkor ezen belül csökkent a jogász-, pedagógus- és bölcsészettudományi keretszám, míg az orvosi és műszaki területeken ez a szám emelkedett.

A bolognai rendszer kiteljesedett

A miniszter részletezéséből kiderült, a bolognai rendszerben a mesterképzésre az idén 40 százalékkal, 6800 fővel többen jelentkeztek, mint tavaly. Úgy vélte, mindez azt bizonyítja, hogy a bolognai rendszer „beállt és kiteljesedett”, hiszen – szemben a tavalyi felvétellel – most többen jelentkeztek első helyen támogatott mesterképzésre, mint ahány hely van. Az államilag támogatott, 19 600 helyre ugyanis 21 ezren pályáztak első helyen (további

háromezren a költségtérítési formát választották).

A legtöbben még mindig a gazdaságtudományi területen képzelték el a jövőjüket, első helyen államilag támogatott és költségtérítési formában 21 484-en szeretnének bejutni a felsőoktatásba. Még akkor is így van ez, ha 1433-mal kevesebben jelentkeztek ide, mint tavaly. Meg is kell küzdeniük a bejutásért, hisz az államilag támogatott formára 3,4-szer anynyi a jelentkező, mint a felvehető száma. Az eddigi népszerűbb képzési területeken belül a bölcsészettudományira 11 579-en jelentkeztek, 2,6-szor többen a felvehetőnél. A jogi és igazgatási képzési területre – annak ellenére, hogy a diploma megszerzése után nem könnyű elhe-

melkedett százas nagyságrendben a biológia, fizika, matematika és kémia szakos tanárnak jelentkezők száma, mert megszerezték alapidiplomájukat azok a fiatalok is, akik a reálszakokon tavaly még nem tudták időben lezárni a továbbtanuláshoz szükséges tanulmányaikat. A szakállamtitkár felhívta a figyelmet arra is, hogy idén lép életbe az a szabály, mely szerint minimum 200 pontot kell elérnie annak, aki felsőoktatási intézménybe jelentkezik. (Tavaly 160 pont volt a minimumhatár.) Ugyanakkor felsőfokú szakképzésre továbbra is 140 ponttal lehet bekerülni.

Nőtt az emelt szinten érettségizők száma

Idén 139,5 ezren tesznek valamilyen érettségi vizsgát, ez a szám kétezerrel több a tavalyinál. Az emelt szintű érettségire jelentkezők száma a 2009-es évhez viszonyítva idén 10 százalékkal nőtt. Ezen belül biológiából 13, kémiából 16, fizikából 19, angolból 14, németből 9, történelemből 12 százalékkal nőtt a nehezebb megmérettetést választók száma. Mint azt a szakminiszter megemlítette, ha a felsőoktatás emelt szinthez köti a bejutást, az emelt szintű vizsgák száma is lényegesen megnő.

Első helyes alap- és osztatlan jelentkezések képzési területenként (2010)

képzési terület	államilag támogatott	költségtérítési	össz.	aránya a jelentkezőkben (%)	államilag támogatott túljelentkezési arány (%)	változás 2009-hez képest
művészetközvetítés	774	60	834	0,8	2,8	0
nemzetvédelmi és katonai	527	663	1190	1,1		+85
orvos és egészségtudomány	6835	146	6981	6,7	1,9	+413
pedagógusképzés	4947	613	5560	5,4	3,1	+1809
sporttudomány	2547	218	2765	2,7	4,6	+431
társadalomtudomány	7701	1163	8864	8,5	3,2	-398
természettudomány	3496	185	3681	3,5	0,9	+286

Forrás: OKM

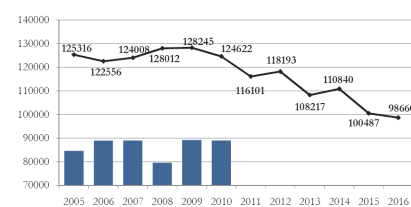
lyezkedni – idén 385-tel többen jelentkeztek, mint tavaly, összesen 10 444-en. Nekik 7,7-szeres túljelentkezéssel kell megküzdeniük. A műszaki képzésekre 14 857 fiatal jelentkezett, ez 1,5-szeres túljelentkezést jelent.

Kétszáz a minimumponthatár

Bakonyi László, az Oktatási Hivatal elnöke arról számolt be, hogy a mesterképzésen belül a legtöbben – a pályázók 25 százaléka – pedagógusképzésre jelentkezett, és úgy vélte, az 5916 pályázó biztosítja a tanárutánpótlást. Kiemelte, hogy míg a bölcsészettudományi és a gazdaságtudományi területeken csökkent a jelentkezők száma, addig a pedagógusképzési területre jelentkezők száma a tavalyi évhez képest alap- és mesterképzésben is nőtt. Újdonságként említette, hogy idén elindul a csecsemő- és kisgyermeknevelő alapképzés. Az erdőmérnök-képzés ez évtől osztatlan formában indul.

Manherz Károly, az oktatási tárca felsőoktatási szakállamtitkára szerint azért

A 18 éves korosztály és az érettségizők száma (2005-2010)

Az érettségi lebonyolításában nincsen érdemi változás, az írásbeli vizsgák május 3–25-ig, az emelt szintű szóbelik június 3–9-ig, a középszintű szóbelik pedig június 14–25-ig tartanak majd.

M. I.

A BOLOGNA-FOLYAMAT ELŐNYÖS MAGYARORSZÁGNAK

Közös európai kérdésekre adott közös európai válasz a felsőoktatásban

A bolognai folyamatban részt vevő 46 ország felsőoktatási miniszterei március 11-én és 12-én Budapesten és Bécsben találkoztak, hogy áttekintsék és megvitassák a Bologna-folyamat eredményeit, továbbá hogy bejelentse az Európai Felsőoktatási Térség (European Higher Education Area, EHEA) létrehozását, amelyet az 1999-ben aláírt Bolognai Nyilatkozat jelölt meg fő célul. A 10. jubileumi konferencián Hiller István oktatási és kulturális miniszter azt hangsúlyozta, Magyarország, a magyar felsőoktatás számára a Bologna-folyamat lényegesen több előnyt hoz, mint amennyi problémát.

A Bologna-folyamat európai országok által kezdeményezett, önkéntes részvételre alapuló, független kormányközi folyamat, mely 1999-ben kezdődött a Bolognai Nyilatkozat aláírásával. A Bolognában jelen lévő 29 ország megállapodott, hogy egyebek mellett könnyen értelmezhető és összehasonlítható végzettségek rendszerének kialakításával, egymásra épülő szakaszokon alapuló képzési rendszer és az Európai Kreditátviteli Rendszer (ECTS) bevezetésével, a mobilitás fokozásával és egységes elveken nyugvó minőségbiztosítási rendszerek kiépítésével 2010-re létrehozzák az Európai Felsőoktatási Térséget. A bolognai folyamat tehát közös európai kérdésekre adott közös európai válasz. A kétévenként megrendezett miniszteri találkozó a bolognai folyamat legfontosabb fóruma, ahol a miniszterek konszenzusos alapon hoznak ajánlásokat.

Magyarország hét pontot kapna

A Bologna-folyamat jogszabályi háttérét Magyarországon 2000 és 2009 között teremtették meg – mondta Hiller István oktatási és kulturális miniszter a 10. jubileumi Bologna-konferencián a magyar Parlamentben. Úgy vélte, ha egy tízes skálán kellene értékelni az országok felkészültségét, akkor Magyarország hét pontot kapna. Kifejtette, a Bologna-folyamat legfontosabb célja a hallgatói mobilitás. Jelenleg 25 ezer magyar diák tanul külföldön, ez az összes hallgatói létszám 2 százaléka. Hiller István szerint az elkövetkezendő évtizedben meg kell ötszörözni ezt a számot. Az oktatási és kulturális miniszter a Bologna-folyamat és a munkaerőpiac kapcsolatáról szólva kiemelte: „A felelősség abban áll, hogy a

diploma használható-e a munkaerőpiacon. Nem igazolódtak be azon korábbi félelmek, miszerint a BA-diplomával nem lehet elhelyezkedni.”

A bolognai folyamat magyar értékelése

Oklevelek elismerése. Az 1997 áprilisában 53 ország által aláírt Lisszaboni Elismerési Egyezményt, mely később a Bologna-folyamat egyik célkitűzése lett, Magyarország az elsők között ratifikálta, és hirdette ki törvényben. Az egyezmény ugyan nem kötelez automatikus elismerésre, de egységesen meghatározza az elismerési eljárás kereteit és mechanizmusát.

Mobilitás. Magyarországon a külföldön tanulmányokat folytatók részére is biztosították a diákhitelt és egyéb juttatásokat, bevezették a kreditrendszert, s minden hallgató kap oklevele mellé ingyenesen és automatikusan magyar és angol nyelvű oklevélmellékletet. Utóbbiak, melyek a tanulmányok és a végzettségek elismerését is nagyban segítik, a Bologna-folyamatnak köszönhetően váltak széles körben használttá. Az egységes elveken nyugvó minőségbiztosítási rendszer bevezetése és a képzési szerkezet reformja is egy fontos lépés volt a mobilitás akadályainak leküzdésében. Az európai felsőoktatási intézmények közötti együttműködés javulása révén is nőtt a hallgatói mobilitás. Az Európai Felsőoktatási Térségben a 2020-ra kitűzött cél a 20 százalékos mobilitási arány elérése, amely jelenleg nálunk 2 százalék körüli. Az összhallgatói létszámon belül pedig 2,8 százalék a külföldi hallgatók aránya. Ez nem kevés, de nem is elégedhetünk meg vele, ami újabb feladatokat jelent.

A fokozatok új rendszere

Az átállás a többciklusú képzési rendszerre gyakorlatilag mindenütt megvalósult, és az országok jelentős részében a hallgatók túlnyomó többsége már az új típusú képzésben tanul. A többciklusú képzésre Magyarország 2006-ban állt át. Az új, többciklusú képzés diverzifikált képzési szerkezetben képes fogadni a nagyobb felvételizői, illetve hallgatói létszámot, és a minőségfejlesztést is szolgálja. Az alapképzési és felsőfokú szakképzési szakokra, az államilag támogatott képzésre évente 56 ezer hallgatót veszünk fel, 2006-tól és 2009-től mintegy 20 ezer hallgató tanulhat tovább az államilag tá-

mogatott mesterszakokon. A költségterítéses alap- és mesterszakos képzésben nincs kormányzati létszámkorlát, itt az intézmény kapacitása a döntő a további felvételek esetében. Az új, többciklusú képzés első végzősei 2009-ben fejezték be tanulmányaikat, így az alapképzési diplomák pontos munkaerő-piaci megítéléséhez még nem áll rendelkezésre elegendő tapasztalat. 2009-ben a Magyar Rektori Konferencia szakmai bizottságai országosan vizsgálták a többciklusú képzés tapasztalatát. A tárca nyitott a szakma jobbító javaslataira.

Hogyan tovább, pedagógusképzés?

A pedagógusképzésen belül a tanárképzés megítélésében nem árt az óvatosság. Az új típusú mesterképzésben még nincsenek végzős évfolyamok, alapképzésről érkezett hallgatók még nem kaptak oklevelet, így a képzés eredményességéről ma kockázatos és inkább előítéletes a megnyilatkozás. Nem szabad, hogy a felsőoktatási intézményen belül a tanári szakra történő jelentkezés ösztönzése, vagy annak elmaradása, a belső szelekció mechanizmusa, a tanári mesterszakon a továbbhaladás, az egy-két szakosság kérdéseiről információ hiányában ítélezzünk, ehelyett objektív és komplex vizsgálódás alapján kell a kialakított rendszert értékelni. A pedagógusképzéstől a közoktatás az ismeretcentrikus képzési szemléletmód helyett a változatos helyzetekben gyakorolható problémamegoldási készségek elsajátítására való felkészítést várja. A gyakorlati félév indokoltságát mindenki elfogadja, de itt is vigyázni kell, hogy szervezési kérdések ne vigyék tévútra a felkészítést. A tanárképzés jól mutatja, hogy sokan olyan problémákért is a bolognai folyamatot okolják, amelyek nem képezik annak részét, és többnyire már a folyamat előtt is léteztek.

A minőségbiztosítás rendszere

A Bologna-folyamat eredményeképpen a részt vevő országok többségében ma már egységes elveken nyugvó minőségbiztosítási rendszer működik. A felsőoktatásban a MAB is e standardok és irányelvek betartásával végzi tevékenységét. A minőségbiztosítás területén intézményesült először (és eddig kizárólag) az együttműködés a bolognai folyamatban.

JENAPLAN EGERBEN

Egy iskola, ahonnan nem mennek sírva haza a gyerekek

„Nagyon jól éreztem magam, mert sok új dolgot tanultunk. Még azért is jól éreztem magam, mert a tavaszi projektkönyvet ketten tudtuk elkészíteni, és szerintem jól is sikerült. Nem veszekedtem senkivel! Sok újat tanultam a virágokról meg a húsvétról is.” „Ezen a héten nagyon jól éreztem magam azért, mert sok jó dolgot csináltunk, például verseket tanultunk, tavaszkönyvet csináltunk, és a kiszabást is beledobtuk a patakba. Azt tanultam, hogy a tavasz mennyire is vidám együtt!”

A fenti idézeteket negyedikes gyerekek írták egy olyan osztályban, ahol harminc gyerek van. Gyerekek, akik szeretnek iskolába járni, sőt nemcsak szeretnek, de kifejezetten jól is érzik magukat benne. Az iskola pedig nem az oktatásban mostanában leginkább „bezeg” országgént emlegetett Finnországban van, hanem Egerben. A dr. Kemény Ferenc Általános Iskolában a Jenaplan módszerrel tanítják az alsó tagozatos diákokat. Az iskolában a 2001/2002-es tanévben 22 tanulót írtattak be a „jenaplan”-os osztályba. Attól a tanévtől az „A” osztály a „jenás”. A módszert Jámbor Erzsébet honosította meg, lényegéről, előnyeiről vele beszélgettünk.

– A módszert 1923-ban a jénai egyetem pedagógusa, Peter Petersen fejlesztette ki. Lényege, hogy a pedagógiai célok eléréséhez vezető „utat”, a tanulás formáit átszervezi – kezdte a bemutatást Jámbor Erzsébet.

– *Melyek a Jenaplan-iskola jellemzői?*

– Nálunk nincsenek hagyományos értelemben vett tanórák, blokkórákat tartunk, a merev időütemezés is a múlté ezekben az osztályokban. Ritmikus heti tervek szerint tanulnak a diákok. Az iskola osztályait nem a hagyományos módon, padokkal és katedrával rendeztük be, hanem lakószoba jellegűvé alakítottuk át. Hisz az iskola a gyermek élettere, nem csupán oktatási intézmény. Itt sokféle választható tevékenység van, szemben a tanárcentrikus egyenoktatással. A Jenaplan jellemzője a csoportmunka (kooperatív csoport), nem pedig a versengésre készítő, egyéni tevékenység. A művelődés alapformái: a beszélgetés, a munka, a játék, az ünnep, továbbá a szemléltetés, az érzékelés, az észlelés, a tudatosítás... Ezek alapvető elemei a közösségi iskolaéletnek és a felfedezésre épülő tanulásnak. A Jenaplan nem iskolatípust jelent, hanem egy olyan nevelési-oktatási koncepciót, amely nem változtatja meg az oktatási törvényeket, a NAT előírásait, a kerettanterv kitűzött céljait, csak az oda vezető utat módosítja. A Jenaplan feloldja a hagyományos pedagógia elvárásai, kö-

vetelményei által kialakított merev, szigorú iskolai légkört, biztosítja a gyermek teljes személyiségének fejlődését. Nálunk megváltozott a tanítók oktatásban betöltött szerepe. Nem a tudás egyedüli birtokosai vagyunk, hanem tanulóink vezetői, tanácsadói, mentorai. Épp emiatt van, hogy a gyerekek szeretik. A napjaink körbeszélgetéssel kezdődnek. Amint diákjaink megérkeznek és kipakolják a taneszközeiket, kiülnek a szőnyegre körben, és beszélgetve várják a tanítót. A körbeszélgetéssel indítjuk a napot, vezettük be az új ismereteket, didaktikai, képességfejlesztő játékokat játszunk. Amióta ezzel a módszerrel tanítunk, az iskolából még nem ment haza sírva kisiskolás. Nagyon megkönnyíti, zökkenőmentessé teszi az óvodából az iskolába való átmenetet.

– *A gyerekek tehát szeretik. És a szülők?*

– Ők is. Már csak azért is, mert az oktatás folyamatába őket is bevonjuk: lehetőséget biztosítunk arra, hogy foglalkozásokat vezessenek a gyerekeknek, aktívan részt vehetnek, és részt is vesznek a projektek megvalósításában. Két-három havonta családi délutánokat szervezünk, ami rendkívül jó színtere a közösségi nevelésnek. Ezeken a családi délutánokon a szülők, nagyszülők, testvérek együtt munkálkodnak, beszélgetnek, játszanak a gyerekekkel, pedagógusokkal.

– *A gyerekek munkáját hogyan értékeli?*

– A jenás iskolákban nincs bukás. Értékelésünk fejlesztő jellegű szöveges értékelés, mely javaslatot ad a hiányosságok pótlásának mikéntjére is. Tapasztalatunk azt igazolja, hogy ezt a szülők is szívesen fogadják, hiszen sokkal többet tudnak meg gyermekük tanulmányi eredményeiről, mint a hagyományos értékelés útján.

– *A pedagógusok hogyan viszonyulnak hozzá?*

– Elhivatottnak kell lenni ahhoz, hogy valaki ezzel a módszerrel tanítson. Ha valaki nem innovatív, nem akar úttörő lenni, akkor nem is vállalja, mert jóval több munkát jelent a hagyományos „becsukom az ajtót magam mögött, és a katedráról dirigálok” módszernél. De aki kipróbálta, az tanúsítja, hogy a pedagó-

gusnak is jó, mert élménnyé válik a tanítás, sikerélményhez juttatja a tanulót, és persze önmagát is. És, ami a lényeg, az első csoport, amelyik nálunk ezzel a módszerrel kezdett tanulni, már középiskolás. Eredményeik önmagukért beszélnek, átlagon felül teljesítenek országos szinten is – ez bebizonyosodott az országos mérések során.

– *Mennyire elterjedt a Jenaplan?*

– Nyugat-Európában több országban jelen van, például Hollandiában, Németországban is 1927 óta jelen lévő oktatási forma. Magyarországon a mi iskolánk mellett kevés helyen, Perbálon, Mórahalmon használják a módszert. Igazából az egyetemeken és főiskolákon is csak újabban foglalkoznak komolyabban az új pedagógiai módszerekkel. Vagy talán mégsem annyira új? A kompetenciaalapú oktatás megköveteli az ilyen és ehhez hasonló technikákat.

– *Ön hogy szerzett róla tudomást?*

– Az ELTE-n, a Magyar Reformpedagógiai Egyesület keretében működik a Jenaplan-munkacsoport. Ma már akkreditált a Jenaplan-tanárképző továbbképzés. Az ELTE-re jártam, a neveléstörténeti tanárom mondta el, hogy ez a módszer létezik. Megismerkedtem vele, elmondtam az igazgatónak is, és ő is helyesnek találta. Amikor pedig az önkormányzatnál bejelentette, hogy ezzel a módszerrel szeretnék foglalkozni, csak annyit kérdeztek tőle, mennyibe fog kerülni. Semmibe, mondta az igazgató. Így rábólintottak: mehet!

Kreatív katedra

Ebben a rovatunkban szeretnénk bemutatni azokat a pedagógusokat, akik kiváló munkájukkal sokat tesznek a magyar oktatásért, a gyerekekért, a jövőért. Ezért kérlek titeket, aki kollégájáról úgy gondolja, ezek közé tartozik, írja meg a nevét, elérhetőségét, hogy őt is bemutathassuk a lapban. Az ajánlatokat a millei@pedagogusok.hu címre, vagy a 06-70-602-8885-ös telefonszámra várom. Millei Ilona

TEHETSÉGGONDOZÓ MOL

Az Új Európa Alapítvány ismét nyolc tanár és edző áldozatos munkáját jutalmazta

Az Új Európa Alapítvány harmadik alkalommal adta át a MOL Tehetséggondozásért Díjat március 17-én, amellyel nyolc áldozatkész tanár és edző munkáját ismerték el. A program során olyan szakemberek munkáját jutalmazza az alapítvány, akik nagyban hozzájárulnak a fiatal tehetségek felfedezéséhez és elindításához. A díjazottakat a 2009-ben beérkezett, közel háromszáz jelölt közül választotta ki az alapítvány kuratóriuma. A MOL Tehetséggondozásért díj erkölcsi és anyagi elismerés egyben, melynek értéke személyenként 500 ezer forint.

A kitüntetetteknek jár a köszönet

„Magyarország méltán elismert szellemi potenciáljáról és kiemelkedő sporteredményeiről.

Egy tehetséges diák is csak segítségével és megfelelő iránymutatással tudja azt a tudást kamatoztatni, amely benne van. A jövő tudósainak, művészeinek és olimpikonjainak, hazánk sikerének kul-

csa a tanárok és edzők kezében van. A MOL Új Európa Alapítványa azért alapította meg a tehetséggondozásért díjat, hogy ily módon is megköszönje az ország tanárainak, edzőinek, szakembereinek áldozatos munkáját” – mondta el *Mosonyi György*, a MOL vezérigazgatója.

A 2009. évi MOL Tehetséggondozásért Díjat olyan kiváló sportszakemberek vehették át, mint *Herendi Iván* asztalitenisz-edző, *Kálóczi József* karateedző, *Némethné Érfalvy Nóra* RSG-edző és *Tóth Sándor* atlétika-mesteredző. A tanárok között *Farkas László* fizikatanár, *Molnár Tamás* kémia-biológia tanár, *Nádas Imréné* néptáncpedagógus és *Pásztor András* magyar-tanár vehették át az elismerést.

Forintokból épülő Új Európa

Az Új Európa Alapítvány a díjátadó esemény keretében meghirdette idei pályázati programjait is. *Baán László*, az

alapítvány kuratóriumának elnöke, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója kiemelte, hogy a MOL Tehetségtámogató Program immár hatodik éve segíti a fiatalokat a sport, a művészet és a tudomány területén. A sport kategória idei pályázatára 2010. április 6-ig jelentkezettek a 10–18 év közötti fiatalok, akik kiemelkedő teljesítményt értek el országos vagy nemzetközi versenyeken, de továbblépésükhöz anyagi segítségre van szükségük. A művészeti-tudományos kategóriára összesen 47 millió forintot fordít a fiatalok támogatására.

2010-ben is fogadja az alapítvány a MOL Gyermekgyógyító Program keretében azoknak a nonprofit szervezeteknek a pályázatait, amelyek krónikusan beteg gyermekeknek szerveznek művészeti és élményterápiás programokat. Ennek a programnak a támogatási kerete a korábbi évekhez hasonlóan 43 millió forint.

BOKSZOKBA REJTETT, APRÓ CSODÁK

Kiskorukban kell megszerettetni a természettudományt a gyerekekkel

Ötven Siemens Discovery Box kutatódobozt ajándékozott a Siemens budapesti és vidéki kisiskolák, valamint óvodák számára. Az intézményekben március első napjaiban kezdtek meg a *Legyél te is felfedező!* elnevezésű kísérleti oktatási projektet. A kutatódobozokban levő tárgyak – kémcső, dinamó, miniáramkör, gyomrot illusztráló lufik, tölcsérek, ételszínezékek, mécses – számtalan kísérletezési lehetőséget rejtenek, és már az óvodások számára is érhetően mutatják be a környezetet.

Közismert tény, hogy 2009-ben a fizika-, kémia- és földtudományokban diplomát szerző fiatalok száma együttesen nem érte el a háromszáz főt. A kisiskolás korosztálynak kevesebb lehetősége van a kísérletezésre, mint a középiskolásoknak, pedig a pedagógusok azon a véleményen vannak, hogy ha a gyerek kiskorában nem szereti meg a természettudományos tárgyakat, akkor később már hiába minden erőfeszítés. A Siemens kezdeményezése azért egyedülálló és hiánypótló hazánkban, mert a legfogékonyabb korban célozza meg a gyerekeket.

Kézzel fogható kísérletek kicsiknek

A Discovery Box segítségével gyerekek számukra kézzel fogható és látványos kísérleteken keresztül ismerik meg a természet működésének mechanizmusát. A kisiskolásoknak kialakított oktatási program meg szeretné fordítani azt a tendenciát, hogy évek óta egyre kevesebben lépnek természettudományos pályára.

A Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola igazgatója,

Dudás Attila – több vezetőhöz hasonlóan – külön örömét fejezte ki, hogy a dobozok olyan alapeszközöket tartalmaznak, amelyekből a legtöbb intézmény hiányt szenved. „Rengeteg pályázat van digitális eszközökre, modern szemléltetőanyagokra, de alapolgok hiányoznak az iskola készletéből. A kicsiknél az a hatásos, ha mindenkinek van egy saját hőmérője vagy saját áramköre, kézbe adható tárgyakra lenne szükségünk. Több ilyen doboz is jól jönne, mert nagyon jól kombinálható, rengeteg lehetőség van benne” – mondta.

Már készül a jövő tanévi modell

A kutatódoboz már harminc országban nagy siker, célja, hogy az 5–12 éves kisiskolások az általános tantermi modellől eltérően megcsodálhassák, kezükbe vehessék, és maguk is kipróbálhassák a fizika, elektromosság és biológia számos csodáját.

„Ez egy kísérleti projekt. Ötven dobozt osztottunk szét első körben ökoiskolák és óvodák között. Az elmúlt hetekben egyre több olyan visszajelzést kapunk,

hogy intézményenként is többre lenne szükség, hisz eszközben is nagy segítség az iskoláknak.

Terveink szerint az idei félév tapasztalataira alapozva szeretnénk folytatni és kiszélesíteni a Siemens Discovery Box – *Legyél te is felfedező!* elnevezésű oktatási programunkat. Május végén minden iskola szaktanárától és az óvopedagógusainktól beérkező értékelések alapján állítjuk össze a 2010/2011 tanév modelljét. A lelkesedés és az igény már most is kiemelkedően nagy a tanárok és a kis felfedezők részéről egyaránt” – fejtette ki *Farkas Szilvia*, a Siemens kommunikációs igazgatója.

Május végén minden iskola szaktanárától és az óvopedagógusainktól beérkező értékelések alapján állítjuk össze a 2010/2011 tanév modelljét

REGIONÁLIS PEDAGÓGUSKÉPZÉS ÉSZAK-ALFÖLDÖN

186 millió forintos támogatás a tanárképzés korszerűsítésére

Közel 200 millió forintot fordíthat a tanárképzés korszerűsítésére az Észak-alföldi régió. A fejlesztésnek köszönhetően a Debreceni Egyetem gesztorálásával létrejön a *Regionális Pedagógusképzési és Továbbképzési Központ*, mely többek között megteremtí a szakember-utánpótlás feltételeit. A kutatás-fejlesztési és kommunikációs virtuális tér létrehozása, az elektronikus tanulási környezet – például intelligens táblák, laptopok használata – pedig új szemléletet, hatáskat érhet el a jövő pedagógusainál.

Megvalósulhat az Észak-alföldi régió pedagógusképző intézményei, illetve az azokkal kapcsolatban álló gyakorló- és bázisiskolák hálózatszerű összekapcsolódása a Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok – a Nyíregyházi Főiskolával és a Kölcsény Ferenc Református Tanítóképző Főiskolával – konzorciumi keretek között elnyert, 186 millió forint összértékből megvalósuló projektje révén. A TÁMOP 4.1.2.B program keretében a „*Pedagógusképző és Továbbképző Hálózat és Adatbázis az Észak-alföldi régióban*” (RE-PE-THA) című integrációs projekt a hazai tanárképzés évtizedek óta példátlan fejlesztését indíthatja el – hangsúlyozta a projekt elindításának márciusi nyitó-

konferenciáján *prof. dr. Gaál István* projektmenedzser, a DE TEK oktatási és tanárképzési elnökhelyettese.

Koordinálják a régió tudományos erőforrásait

A fejlesztésnek köszönhetően várhatóan 2011 végére létrejön a Regionális Pedagógusképzési és Továbbképzési Központ a Debreceni Egyetemen, amely a pedagógusképző felsőoktatási intézmények és a gyakorlati helyet adó középiskolák közötti aktív együttműködést segíti majd. A központ biztosítja továbbá, hogy a felsőoktatás kutatási eredményei közvetlenül bekerüljenek a közoktatásba, és egyúttal a régió közoktatási kutatásait is intenzívebben be-

ciós virtuális tér létrehozása is szerepel a programban, amely a régió valamennyi tudományos erőforrását képes lesz koordinálni.

Megújuló kompetenciák

A kétéves futamidejű program munkacsoportjai lépéseket tesznek tovább a tanárképzési – pedagógiai, pszichológiai és szak módszertani – modulok kompetencia- és gyakorlatközpontú megújítása felé is. Terveik között szerepel az egységes didaktikai szemléletű, modern tartalmú és metodikájú tananyagok kidolgozása, valamint a gyakorlatorientált oktatás folytatására alkalmas iskolák kiválasztása is. A szak módszertani órák korszerűsítését elektronikus tanulási környezet, így intelligens táblák, laptopok és projektorok segítik majd, amelyek új szemléletet, hatásokat érhetnek el a gyakorlatban.

Az országban összesen hét regionális központ nyert hasonló támogatást. A pályázat keretében további cél ezen regionális központok hálózatszerű összekapcsolása. Mindez a tanárképzés résztvevőit országosan is kapcsolatba hozza egymással, ami szükségszerűen elvezet majd a tanárképzés strukturális problémáinak a megoldásához is.

Terveik között szerepel az egységes didaktikai szemléletű, modern tartalmú és metodikájú tananyagok kidolgozása

kapcsolja a nemzetközi tudományos vérkeringésbe. A regionális központ működteti majd azt a nagy kapacitású szervert is, amely tárolja és integrálja az iskolák, vezetőtanárok, felsőoktatási intézmények és tanárszakos hallgatók adatait, és a jövő pedagógusai is ezen keresztül jelentkezhetnek majd tanítási gyakorlatokra. Ezen túlmenően egy olyan kutatásfejlesztési és kommuniká-

SZÁZÖTVENKILENC MILLIÓT BUKOTT VÁC

Egymásra mutogat a jobb- és a baloldal

Bedőlt Vácott az általános iskolákban alkalmazható új oktatási módszerrel összefüggő uniós projekt, miután a helyi képviselő-testület jobboldali többsége a már elnyert 159 millió forintos támogatás visszafizetéséről döntött – közölte az MSZP-frakció helyettes vezetője március 17-én. A Fidesz-KDNP-frakció képviselője szerint a hibákért a baloldal a felelős.

Jakab Zoltán (MSZP) elmondta, hogy a jobboldali többségű bizottságokhoz utalt projekttel az e testületekben helyet foglalók tulajdonképpen nem tudtak mit kezdeni, így a szintén jobboldali többségű képviselő-testület megszavazta a már elnyert 159 millió forintos támogatás visszafizetését.

A projekt a készségközpontú oktatáshoz szükséges programok kialakítását és taneszközök beszerzését támogatta volna.

A politikus hozzátette: az elköltött pénzek kamatai miatt ennél az összegnél jóval nagyobb veszteség éri a várost, ráadásul félő, hogy a mostani „megfutamodás” következményeként évekig nem pályázhatnak hasonló nagyságrendű uniós

támogatásra. Az MSZP-frakció közleményében az „antidemokratikus összetételű, így kontroll nélkül működő” szakbizottságokat, azok vezetőit, az úgynevezett jobboldali összefogás frakciót, valamint az általuk támogatott projektmenedzsert teszi felelőssé a történetekért.

Tomori Pál (Fidesz-KDNP) frakcióvezető-helyettes ezzel szemben úgy véli, hogy bár a képviselő-testületben ülő jobboldaliak mindent megtettek a projekt megmentéséért, a *Bóth János* (MSZP) polgármester által „önhatalmúlag” ki-nevezett, uniós szakmai tapasztalattal nem rendelkező korábbi projektmenedzsernek és csapatának hibáit már nem lehetett korrigálni.

A frakcióvezető-helyettes azt mondta: kármentésként szavazták meg az elnyert összeg visszautalását, mert ha Vác belebukna a projekt végrehajtásába, akkor öt évig nem pályázhatna hasonló nagyságrendű támogatásért.

A 23 tagú váci képviselő-testületben 12-en a konzervatív, 9-en a baloldalt képviselik, míg a fennmaradó két képviselő hol ide, hol oda szavaz.

A MÁSODIK NEM MA MÁR ERŐSEBB

A nők helyzete 2010 Magyarországon

Statisztikai adatok igazolják: a nők helyzete igencsak ellentmondásos ma Magyarországon. Míg ugyanis életesélyeik sokkal jobbak, mint a férfiaké; az oktatásban sokkal aktívabbak, ugyanakkor jóval leterheltebbek, s anyagilag legalábbis jóval kevésbé elismertek, mint a „teremtés koronái”. A magyar nők egyenjogúsága nagyjából megegyezik a kelet-közép-európai régióban élő hölgyekével.

Magyarország a 65. azon a Gazdasági Világfórum által készített, 115 országot tartalmazó rangsorban, amely a nemi egyenjogúságot vizsgálja több megközelítésben is. A jelentés a gazdasági lehetőségeket (munkavállalás, jövedelmi különbségek), a felsőoktatásban való részvételt, a politikai döntéshozatalhoz való hozzáférést és az egészségi állapot különbségeit veti egybe, s ezek alapján készül a rangsor már négy éve.

Az oktatásban a nők viszik a prímet

Egyébként a statisztikai adatok azt mutatják, hogy a listán a középmezőnyben elhelyezkedő Magyarországon számos megközelítésben a gyengébbnek titulált nem valójában ma már az erősebb. Igaz ez az életesélyekre is. Mint a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett jelentésből kiderül: a nők születéskor várható élettartama jelenleg 78 év, ami nyolc évvel hosszabb, mint a férfiaké. Ennek oka a többi között az, hogy az életmódjukban egészségtudatosabbak, a testi vagy lelki gondjaikkal hamarabb fordulnak orvoshoz, mint a férfiak. Ezzel állhat egyébként összefüggésben az az érdekes adat, mely szerint közel kétszer annyi a pszichiátriai női betegek száma, mint a férfi, s a férfiak körében négyszer annyi az öngyilkosságot elkövetők száma, mint a nőkben.

Az oktatásban is a nők viszik a prímet. A mai magyar jelzőszámok szerint ugyanis a tanulást a férfiak könnyebben feladják, mint a nők, és rövidebb ideig is ülnek az iskolapadban, mint a lányok. A diákok között a felsőoktatás alap- és mesterképzésében határozott, a doktori képzésben hajszálnyi a női túlsúly.

Mindezzel együtt is a munkaerőpiacon a nők kevésbé vannak jelen, mint a férfiak, bár a keresőmunka szerepe és a nők önálló karrierigénye iskolázottságuk függvényében nő. A foglalkoztatás aránya körükben 49,9 százalékos, 11,2 százalékponttal elmaradva a férfiakétól. Míg az Európai Unióban a 15–64 éves férfiak 73 százalékának, illetve a nők 59 százalékának van jövedelemszerző foglalkozása, addig Magyarországon ez az arány mindkét nem esetében elmarad az uniós átlagtól. Tegyük hozzá, a férfiak lemaradása számottevőbb. Tény persze, hogy a nők munkaerő-piaci esélyeit jelentősen befolyásolják családi kötelezettségeik, így részmunkaidős munkát zömében a kisgyermeket nevelő anyák vállalnak hivatástudatból vagy megél-

hetési kényszerből. Az unióban jelenleg minden harmadik nő és a férfiak több mint 8 százaléka dolgozik részmunkaidőben. Nálunk ugyanakkor ez az arány 7,5, illetve 3,9 százalék.

A nőké a kevesebb munkabér, a több házimunka

A nemek eltérő munkaerő-piaci esélyeit jelzik a nemek közötti jövedelmi különbségek. Bár a nők nagyobb arányban töltnek be szellemi munkakört, mint a férfiak, jellemzően, tömegesen mégis alacsonyabb presztízsű és/vagy bérezésű, szerényebb előmenetelű helyeken dolgoznak, mint a férfiak. Idehaza a nők havi nettó átlagkeresete 115 119 forint, a férfiaké ugyanakkor 128 615. Még kirívóbb a különbség a szellemi foglalkozásúak körében: 134 993 forint áll szemben 186 796 forinttal.

Miközben több férfi dolgozik „intézményesen”, keresetért, a nők elsősorban „vesztési” a családi munkamegosztásnak, aminek eredményeként a jövedelemszerző és a háztartási elfoglaltságot együttevve a nők napi munkaideje hosszabb és szabadideje rövidebb, mint a férfiaké. Az otthoni feladatokból a skandináv férfiak vállalják a legnagyobb részt, míg a spanyolok vagy az olaszok fele annyit sem, mint feleségeik. A legtöbb házimunkát naponta – több mint 5 órát – az észt, szlovén, magyar és spanyol nők végzik.

X. ORSZÁGOS PEDAGÓGUSSPORTNAPOK

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) **kispályás labdarúgás** (férfi), **kosárlabda** (női), **asztalitenisz**, **úszás**, **darts** és **sakk** sportágakban országos pedagógus-bajnokságot szervez a tanév végén **VÁCOTT**.

Időpont: 2010. június 26–27-én (szombat–vasárnap). Megnyitó: szombaton, 10.30 órakor. Eredményhirdetés: vasárnap, 14.00 órakor, illetve a döntőket követően.

Helyszín: Boronkay György Műszaki Középiskola, Gimnázium és Kollégium 2600 Vác, Németh László út 4–6.

Versenyszámok, csapatlétszámok: a nevezési lap szerint.

Jelentkezések: A nevezésekhez szükséges nyomtatványokat a PSZ megyei, fővárosi, megyeszékhelyi és országos irodájától lehet igényelni. **A 2010. június 15-ig az országos irodához beérkezett nevezéseket fogadjuk el** (PSZ Országos Iroda, 1068 Bp., Városligeti fasor 10. tel./fax: 322-2249). A beérkezett nevezések számától függ a lebonyolítás módja, melyről e-mailben tájékoztatjuk a résztvevőket. A sportnapok helyi főszervezője *Szabó Ferenc* (tel.: 06/30/250-6906).

Nevezési feltételek: Az oktató-nevelő munkában való részvétel. Megyénként, illetve a fővárosból 1-1 csapat nevezhet. Amennyiben egy térségből (megye, megyeszékhely) több csapat jelentkezik, megyei selejtezőn kell eldönteni az országos bajnokságban való részvétel jogát. Egy-egy versenyző több sportágban is indulhat. **Nevezni csak a területi PSZ-vezető bélyegzővel ellátott aláírásával lehet.** A versenyzők helyszíni regisztrációjára 2010. június 26-án (szombaton), 9.30 órától kerül sor.

A sportnapok szervezését, rendezésének feltételeit a PSZ Országos Irodája, a PSZ Vác városi bizottsága, valamint a Boronkay György Műszaki Középiskola, Gimnázium és Kollégium biztosítja.

Szállás, étkezés: A *PSZ-tagok számára* (érvényes tagkártyával kell igazolni) a *szállás ingyenes*, a szakszervezeten kívüliek számára pedig önköltséges (2000 Ft/fő). Étkezés három alkalommal: június 26-án vacsora (470 Ft/fő + áfa); június 27-én reggeli (320 Ft/fő + áfa) és ebéd (910 Ft/fő + áfa). Az étkezés költségeit a versenyzők vagy a nevező PSZ-szervezetek fizetik. A csapatvezetőknek az étkezést érkezéskor a június 15-ig leadott nevezési létszámnak megfelelően kell kifizetni.

Utazás: saját szervezésben, helyi forrásból finanszírozva.

AKIKRE BÜSZKÉK LEHETÜNK

Március 15. alkalmából kimagasló színvonalú munkája elismeréseként **MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE** kitüntetést kapott: **dr. Farkas Katalin**, az Oktatás- és Fejlesztési Intézet főigazgatója; **dr. Skaliczki Judit**, az Oktatási és Kulturális Minisztérium nyugalmazott főosztályvezető-helyettese; **Szakály Ágnes** Liszt Ferenc- és Németh László-díjas cimbalomművész, a VI. kerületi Tóth Aladár Zeneiskola tanára.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ARANY ÉRDEMKE-RESZT kitüntetést kapott: **Bedő Ildikó**, a letenyei Andrassy Gyula Általános Iskola igazgatója; **Besenyi János**, a Tiszanána-Kömlő Általános Iskola és Óvoda Kömlő Tagiskolája igazgatója; **Békési Mihály**, a békési Szegedi Kis István Református Gimnázium tagintézmény-vezetője; **Béres Károly** országos alapfokú művészetoktatási és tanügy-igazgatási szakértő; **Bierbauer Imre**, a Bábolnai Általános Iskola címzetes igazgatója; **dr. Demeter Anna**, az Oktatási Hivatal Dél-alföldi Regionális Igazgatóság referense; **Dezső Marianna**, a tatabányai Erkel Ferenc Művészetoktatási Intézmény igazgatója; **Gúth Ferenc**, a Szolnoki Műszaki Szakközép- és Szakiskola igazgatója; **Jakabné Muity Mária** zenetanár, a Magyar Zene-művészek és Táncművészek Szakszervezete titkára, az Országos Zenepedagógus Tagozat elnöke; **Kajáry Ildikó**, a VIII. kerületi Bárzi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola igazgatója; **Katona Márta**, a tatabányai Eötvös József Gimnázium és Kollégium igazgatója; **Kerekes László**, az Oktatási és Kulturális Minisztérium nyugalmazott főosztályvezető-helyettese; **Koröveczkiné Balló Erzsébet**, a dunaujvárosi Dózsa György Általános Iskola igazgatója; **Kovács Gyuláné**, a somogyjádi Ilyés Gyula Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Óvoda, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézmény főigazgatója; **Lénárt Györgyné**, a miskolci Martin János Szakképző Iskola igazgatója; **Márkus Tibor** jazz-zongoraművész, zeneszerző, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyetemi adjunktusa, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola tanára; **Márkusné Gábor Ildikó**, a IX. kerületi Szily Kálmán Kéttannyelvű Műszaki Középiskola igazgatója; **Ócsai Erzsébet**, a VII. kerületi Baross Imre Artistaképző Szakközépiskola és Szakiskola igazgatóhelyettese; **Oporné Fodor Mária**, az V. kerületi Veres Pálné Gimnázium igazgatója; **Papp István Ferencné**, a nyíregyházi Vikár Sándor Zeneiskola igazgatója; **Petrovics Józsefné**, a Dunaföldvár-Bölcske-Madocsa Mikro-társégi Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola, Művészetoktatási Intézmény, Gimnázium és Szakiskola főigazgatója; **Reóthy Ferenc**, a kaposvári Táncsics Mihály Gimnázium igazgatója; **Suba Ferenc**, a mosonmagyaróvári Kossuth Lajos Gimnázium nyugalmazott tanára; **Tordai Tiborné**, a nyírteleki Általános Művelődési Központ vezetője; **Tóthné Csorba Mária**, a miskolci Avastetői Általános Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatója; **Varga Ferencné**, a miskolci 10. számú Petőfi Sándor Általános és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola igazgatója; **Vasizló Tiborné**, a sajószögedi Kölcsey Ferenc Körzeti Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatója; **Vizkeleti Józsefné**, a mosonmagyaróvári Kossuth Lajos Gimnázium nyugalmazott tanára.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI EZÜST ÉRDEMKE-RESZT kitüntetést kapott: **Ernyes László** kiskunfélegyházi nyugalmazott tanár; **Farkasné Perlaki Edit**, a zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium tanára; **Gicz Imréné**, a Budai Kö-

zépiskola igazgató-helyettese; **Göbölös Gyula festőművész**, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Gyakorló Iskolája nyugalmazott tanára; **Horváth József László**, a zalaegerszegi Kölcsey Ferenc Gimnázium igazgatóhelyettese; **Merényi József** fafaragó népi iparművész, a miskolci Andrassy Gyula Szakközépiskola mérnök-tanára; **Nádasdiné Szanyi Judit**, a mohácsi Kisfaludy Károly Gimnázium igazgatóhelyettese; **Nyíri Tibor**, a szerencsi Bocskai István Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola főigazgató-helyettese; **dr. Petes Aliz**, a XIV. kerületi Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Vegyipari, Környezetvédelmi és Informatikai Szakközépiskola tanára; **Pogány Józsefné**, a szolnoki Széchenyi István Gimnázium és Általános Iskola tanára; **Sarkadiné Vajkó Éva**, a miskolci József Úti Óvoda vezetője; **Schrack Istvánné**, a rácalmási Etalonsport Sportóvoda vezetője; **Szabó Imréné**, a Hajdúnánási Óvoda tagóvoda-vezetője; **Szabó Szilvia** magyarnóta-énekes, a „Theba” Művészeti Szakközépiskola művészeti igazgatója; **Szabóné Tolnai Erzsébet**, a II. kerületi Than Károly Ókiskola, Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola tanára; **Szücs Andrásné**, a kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium igazgatóhelyettese; **Tóth Attiláné**, a VIII. kerületi Bárzi Gusztáv Általános Iskola és Speciális Szakiskola gyógypedagógusa; **Tóthné Czinege Ildikó**, a szolnoki Szent-Györgyi Albert Általános Iskola igazgatóhelyettese; **dr. Vargáné Vizi Csilla**, az egri Kossuth Zsuzsa Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium tanára.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI BRONZ ÉRDEMKE-RESZT kitüntetést kapott: **Baltavári Andrea**, a szombathelyi Paragvári Utcái Általános Iskola tanára, munkaközösség-vezető; **Borsós Lászlóné**, a geszti Arany János Általános Iskola tanára; **Csopaki Katalin**, a XI. kerületi Öveges József Gyakorló Középiskola és Szakiskola tanára; **Csuka Imréné**, a Giorgio Perlasca Szakközépiskola gondnoka; **Dévay Istvánné**, a szentesi Kertvárosi Óvoda, Rákóczi Ferenc Utcái Tagóvoda általános vezetőhelyettese; **Körödiné Vörös Ilona**, a siklósi Bathány Kázmér Általános Iskola tanára; **Mentuszné Nagy Ágnes**, az egri Hunyadi Mátyás Általános Iskola napközis nevelője; **Philipp Györgyné**, a XVIII. kerületi Vörösmarty Mihály Ének-zenei Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium ELTE Gyakorlóhelye tanára; **Slezák István**, a polgári Vásárhelyi Pál Gimnázium, Általános és Szakképző Iskola, Diákotthon tanára; **Szigeti Józsefné**, a kálmánházi Benedek Elek Általános Iskola és Óvoda tanítója; **Takács Zoltánné**, a geszti Arany János Általános Iskola tanítója; **Tóth Margit**, a szegedi Csonka János Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola tanára, munkaközösség-vezető.

Kiegyezésre van szüksége Magyarországnak

Az ország kiegyezésére van szükség, hogy a magyarokban lévő tehetség kibontakozzék Magyarország javára. Mindezt *Hiller István* oktatási és kulturális miniszter mondta március 15-én, a kitüntetések átadásakor. Feltette a kérdést, tudtak és tudnak-e élni a magyarok békében; mi volt és mi a politika feladata? A konfliktuskeltés vagy az, hogy a hétköznapiak nyugalmanak egyfajta keretét adjon? A magyar történelem során voltak olyan politikusok, akik képesek voltak folyamatokban gondolkodni, voltak akik tudtak békében élni, akik deáki nagyságot képviseltek. Úgy fogalmazott, „én március 15-én Petőfit, Széchenyit és Kossuthot ünneplem, és hálás szívvel gondolok Deákra”.

„Havi 200 ezer fixszel...”

JÖVEDELMI VÁRAKOZÁSOK ÉS IGÉNYEK A FELSŐOKTATÁSBAN TANULÓK KÖRÉBEN

A diplomások magasabb fizetésre számíthatnak! Ez olyan igazság, ami még vonzóbbá teszi a továbbtanulást. Ám a szükségletek és a realitás között olykor nagy eltérés mutatkozik. Az Educatio Nonprofit Kft. által végzett vizsgálat szerint a most jellemző havi diplomás nettó kezdőbért 75 ezer és 150 ezer forint közöttire, míg a megfelelő megélhetést biztosító havi nettó jövedelmet 125 ezer és a 200 ezer forint közötti sávba tették a válaszadók. A megkérdezettek az általuk reálisnak tartott havi kezdőbérnél több mint 52 ezer forinttal magasabb összegről gondolták azt, hogy elfogadható.

A diplomások jövedelmi viszonyaival kapcsolatban több vizsgálat is ugyanazt

a következtetést vonta le: a diploma nemcsak az elhelyezkedési esélyeket javítja, de rendkívül komoly kereseti előnyt is eredményez. A diplomás-munkaerőpiac telítődésével kapcsolatos félelmek ellenére a diploma által nyert bérprémium – az alacsonyabb végzettségűekhez viszonyítva a magasabb végzettséggel elérhető jövedelemtöbblet – az utóbbi időben sem csökkent.

Az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. által végzett „*diplomás pályakövetés-kutatás hallgatói motivációs vizsgálata*” során a megkérdezetteknek két, jövedelmi várakozásokkal kapcsolatos kérdésre kellett válaszolniuk: mit gondolnak, mennyi ma Magyarországon a saját szakterületükön egy kezdő diplomás havi nettó

átlagkeresete? A másik kérdés pedig arra vonatkozott, hogy szakterületétől függetlenül mekkora az a havi nettó átlagkereset, amely számukra megfelelő életszínvonalat, megélhetést biztosítana.

A hallgatók véleménye szerint a most jellemző havi diplomás nettó kezdőbér 75 ezer és 150 ezer forint között mozog; a megfelelőnek tartott havi jövedelem ugyanakkor inkább a 125 ezer és 200 ezer forint közé eső tartományba tehető.

A megkérdezettek az általuk reálisnak ítélt havi kezdőbérnél közel 40 százalékkal (több mint 52 ezer forinttal) magasabb összegről gondolták azt, hogy megfelelő megélhetést biztosítana számukra.

1. táblázat: A jövedelemre vonatkozó kérdésekre adott válaszok megoszlása

Kezdő havi nettó jövedelem összege			Megfelelő havi nettó jövedelem összege		
Jövedelemtartomány (Ft)	Válaszolt Fő	%	Jövedelemtartomány (Ft)	Válaszolt Fő	%
50 000 Ft alatti	17	0,2%	50 000 Ft alatti	5	0,1%
50 001–75 000 Ft	130	1,9%	50 001–75 000 Ft	27	0,4%
75 001–100 000 Ft	2152	31,1%	75 001–100 000 Ft	465	6,3%
100 001–125 000 Ft	1321	19,1%	100 001–125 000 Ft	672	9,1%
125 001–150 000 Ft	1645	23,8%	125 001–150 000 Ft	1956	26,6%
150 001–175 000 Ft	349	5,0%	150 001–175 000 Ft	501	6,8%
175 001–200 000 Ft	890	12,8%	175 001–200 000 Ft	2052	27,9%
200 001–225 000 Ft	66	1,0%	200 001–225 000 Ft	217	2,9%
225 001–250 000 Ft	192	2,8%	225 001–250 000 Ft	683	9,3%
250 001–275 000 Ft	18	0,3%	250 001–275 000 Ft	37	0,5%
275 001–300 000 Ft	96	1,4%	275 001–300 000 Ft	443	6,0%
300 000 Ft feletti	45	0,6%	300 000 Ft feletti	299	4,1%
Összesen válaszolt:	6921	100%	Összesen válaszolt:	7357	100%

Forrás: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. – OFIK, Diplomás pályakövetés 2009. – Hallgatói vizsgálat

A fővárosi intézményekben tanuló hallgatók 20 ezer forinttal (13 százalék) magasabb kezdőbérrel számoltak be, mint a

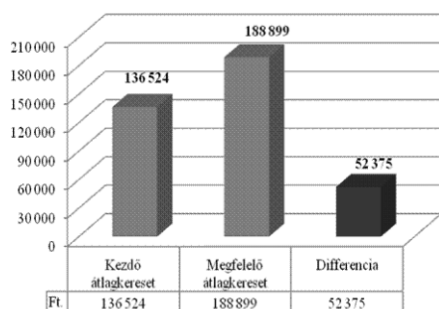
vidéki megyeszékhelyen, megyei jogú városokban tanuló hallgatótársaik, sőt az általuk elégségesnek tartott kezdőbér összege is körülbelül ennyi eltérést mutat.

Az egyéb településeken tanulók véleménye nagyjából hasonló a vidéki megyeszékhelyen tanulókéval, azonban ezen hallgatók esetében nagyobb a különbség a reálisnak gondolt kezdőfizetés és a megfelelőnek tartott kereset átlagai között. A bérekről alkotott kép kialakításánál fontos tényezőként jö-

het szóba az is, hol laknak az egyes megkérdezettek. A nagyobb lélekszámú településektől a kisebbek felé haladva, azaz a fővárostól a megyeszékhelyeken, kisvárosokon át a községekig lineárisan csökken a jelenlegi és a megfelelőnek tartott jövedelemre vonatkozó becslés, valamint a vélt és az elvárt összeg közötti differencia is egyre kisebb.

A felmérés adatai azt mutatják, hogy a hazai felsőoktatásban tanuló nők jövedelmi elvárásai elmaradnak a férfiakétól. Úgy tűnik, hogy a jövedelem kapcsán tapasztalható különbség már tanulmányaik alatt egyértelműen befolyásolja a hallgatókat: az elvárásbeli különbség már a munkaerőpiacra való kilépés előtt jellemző, és nem feltétlenül az adekvát munkaerő-piaci tapasztalatokból eredeztethető.

1. ábra: A vélt kezdő-átlagkereset és a megfelelőnek tartott kereset átlaga (válaszadók száma: 6922)

Forrás: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. – OFIK, Diplomás pályakövetés 2009. – Hallgatói vizsgálat

CSINÁLJUNK MÚZEUMOT!

Bevallom őszintén, sohase jutott volna eszembe a címben leírt gondolat, ha Fetés András nyugdíjas kollégáinktól – akinek verseit az előző számunkban olvashatták – nem kaptam volna meg a Néptanoda című újság 1885-ös teljes évi kiadását könyvbe kötve. Olyan megtiszteltetés volt ez, amit csak úgy hálálhatok meg, ha ezt a könyvet egy leendő pedagógusmúzeum első darabjának tekintem. Egy olyan múzeuménak, amelybe a kollégák küldik el azokat a régi, az oktatás-nevelés, a pedagógia múltjából származó emlékeket, amelyek számunkra jószívrrel csak a padláson-pincében tárolt, kidobni sajnált, ám mégis „kacatnak” számító darabokból épül. Mire gondolok? Szüleink, nagyszüleink vagy épp dédszüleink bizonyítványára, oklevelekre, régi palatáblára (ez utóbbira már van is ígéretünk), valamikori tankönyvekre, füzetekre, régi tollra, tintatartóra, ceruzára, illetve bármilyen másra, amiről jelenlegi tulajdonosa úgy gondolja, egy múzeumban is megállná a helyét.

A tárgyaknak méltó helyet kínál a Pedagógusok Szakszervezetének budapesti székháza. A kiállított emlékekben mindazok gyönyörködhetnek, akik belépnek a Városligeti fásor 10.-be – egy olyan épületbe, amelyik maga is kínálja a múlton való merengés lehetőségét –, és elgondolkozhatnak a szakma mintegy százharminc éves történetén. (Mint a Néptanodából kiderült, ez alatt az idő alatt az oktatás, nevelés, az iskola gondjai nem sok mindenben változtak.) A múzeumhoz természetesen a pedagógusok, a ti segítségetek kell! Kérjük tehát, hogy mindazok, akik még őriznek e szakmából bármilyen régi tárgyat, és úgy ítélik meg, annak méltó helye lenne nálunk, küldje el, vagy hozza be az 1068 Budapest, Városligeti fásor 10.-be, a Pedagógusok Lapja szerkesztőségébe. Vagy hívjon minket telefonon: 06-1-322-84-64, 119-es melléken

vagy a 06-70-602-8885 mobilszámon. Ha valaki úgy gondolja, e-mailt is küldhet a pedlap@pedagogusok.hu, illetve a milleii@pedagogusok.hu e-mail címre.

Csináljunk múzeumot!

Millei Ilona

Részlet a Néptanoda 1885. április 11-i számából

A közoktatás állapotáról 1883-ban szól a Magyar statisztikai évkönyv 13. évfolyamának IX. füzeté, mely minden szöveg nélkül, de igen áttekinthető alakban adja s összegzi a szükséges adatokat, melyek egyben-másban sokkal pontosabbak is, mint a közoktatási minisztériumnak az országgyűlés elé terjesztett évi jelentései. A következőkben adjuk a főáttekintést az egész magyar közoktatásról, melyről ily összeseges kimutatást másutt nem találhatni.

1. Általános áttekintés

Az intézetek neve	Számuk	Tanszémélyzet	Tanulók
1. Felső tanintézetek	65	695	6706
2. Középiskolák	179	2523	37979
3. Szakiskolák	96	596	8178
4. Tanítóképző intézetek	73	711	3802
5. Népiskolák	16105	22723	1742668
6. Humanisztikus tanintézetek	42	163	1970
Összesen	16560	27411	1801303

EGY PAPÍR NEM PAPÍR, EGY BIZONYÍTÉK NEM BIZONYÍTÉK

Kedvenc tanáraitól Ormos Mária történész mesél

Mindannyiunknak volt olyan tanítója, tanára, akinek arca talán már rég a múlt homályába veszett, de néhány szava, tette egy életre szóló iránytűt adott a kezünkbe tudásvágyból, emberségből. Olyan ajándék volt ez, ami sokkal drágább annál, hogy értékét pénzben mérhetnénk, és amiért csak a köszönet lehet elég nagy fizetség. Ezért minden számunkban helyet adunk a visszaemlékezésnek. Most Ormos Mária történész azokra a pedagógusokra emlékszik, akikről ő azt a bizonyos iránytűt megkapta. Ám megjegyezte, az a véletlennek volt köszönhető, hogy érdeklődése a történelem felé fordult.

– Most hirtelen kell válaszolnom rá, hogy ki volt a kedvenc pedagógusom? – kérdezte Ormos Mária professzor asszony kissé meghökkenve, amikor felhívtuk, hogy áprilisi számunkban legyen ő ennek a rovatnak a vendége. Az igenlő válasz és rövid gondolkodás után azt mondta: „Legálább kettő volt. Mindkettőt Szabónak hívták, mindketten az egyetemen tanítottak: Szabó István agrártörténész és Szabó Ár-

pád klasszika-filológus.” Ám később kiderült, volt még valaki, Edit nővér, aki – ahogy a professzor asszony mondta – „Debrecenben, a Svetitsben volt magyar tanár. Szép, okos, művelt nő volt, és neki köszönhetem, hogy 12-13 éves koromban rákaptam a könyvekre. Hát, igen... Sajnos '45-ben öngyilkos lett”.

Szabó Árpádra úgy emlékszik Ormos Mária, hogy fantasztikus kultúrájú ember volt, kiváló előadó, aki elsősorban az interaktivitást, így a kis közösségeket, a 12-13 fős csoportokat szerette tanítani. Rendkívül kritikus volt a hallgatókkal, de a kollégákkal szemben is. Ha egy-egy művet kivesézte, abból bizony nem maradt semmi sem. Klasszika-filológusként ókortörténészként tanított először Debrecenben az egyetemen, majd Pestre jött az ELTE-re, ám '56 után menesztették, akkor az ókori matematikának szentelte a napjait.

Szabó István agrártörténész a legnagyobb alaposságra intette diákjait, Ormos Mária tőle tanulta meg, hogy a kutatásnak sosincs vége, ahogy azt is, hogy soha semmit sem szabad ellenőrzés nélkül kiadnia a keze alól. Ahogy Szabó István

mondta: „Egy papír nem papír, egy bizonyíték nem bizonyíték.” Szabó István nem volt túl jó előadó, de azt is tőle tanulta meg a professzor asszony, hogy a történészséghez elsősorban nem agy kell, hanem egy olyan testrész, amelyen a kutatások során a levéltárakban, könyvtárakban sok-sok órát tud ülni.

Ormos Mária azt is elárulta, véletlen volt, hogy a történelem felé fordult. Mert hogy vitatkozó természete miatt a Svetitsből kirúgták 17 évesen, s bár a református kollégiumba járt énekelni, oda sem vették fel, így iskola nélkül maradt. Mivel több lánygimnázium nem volt Debrecenben, az egyetem gyakorlógimnáziumában fölkereste Nánási Lajos igazgatót, akit arra kért, hogy vegye fel. Az igazgató egy feltétellel teljesítette a kérését, ha egy éven keresztül a lábát se teszi be a fiúk közé. Így rendkívüli hallgató lett, nem járt be az iskolába. S bár ő orvos szeretett volna lenni, rendkívüli hallgatóként ezt a hivatást nem választhatta. A történelmet azonban igen, és mivel közben megtetszett neki a tantárgy, érettségi után történészhallgató lett. Megjegyezte: „Ilyen a véletlenek halmaza.”

VERSES-KÉPES BARANGOLÓ

Szlovák Sándorné fotókiállítása Mezőkövesden

„Verses barangoló hazai tájakon” címmel nyílt meg Szlovák Sándorné nyugdíjas pedagógus második fotókiállítása február 19-én Mezőkövesden, a Községi Házban. Sajnos képeit – nyomdatechnikai okok miatt – nem tudjuk bemutatni, de a tárlat megnyitóján Szabó Gergely, a Mezőkövesdi Média Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója plasztikus képet festett róluk szavakban. Az alábbiakban ebből közlünk részleteket.

„»Ami új készül bennünk, az egyszer csak itt van; kirobban. A virágok egy éjszaka nyitnak, a kis költő elalszik, s felébred a nagy« – mondja Németh László. Ez egy villanás, egy kattintás, a pillanat olyan megragadása, amelyet Szlovák Sándorné már több tízezerszer megtett. Mondjuk így: „elsütötte a fényképezőgépet”, és a megismételhetetlen pillanatot képbe zárta. Fontos pillanat volt, amikor Rózsika néni már nyugdíjasként belépett a fotózás világába. Óriási döntés és kihívás volt ez is, de az még nagyobb, hogy eldöntötte, ezt a kincset, ezt a tudást megmutatja nekünk. Hogyha ránézünk ezekre a fotókra, egy pillanatra elfelejtjük a hétköznapokat, s eljutunk egy olyan világba, amely által jobban megértjük az életünket. Mert a valódi művészet összeköti az ideát, az idilli képet a valósággal. S ezek a képek összekötik.

Miről árulkodnak ezek a képek? Arról, hogy Szlovák Sándorné nagyon tehetséges és érzékeny ember, fogékony a szépre, s azon ritka tehetséggel rendelkezik, hogy meglátja – és megragadja – a pillanat varázsát. Ez az az isteni tehetség, ami Rózsika néninek megadatott.

S mitől jók ezek a képek? Amikor egy képre ránéztem, az több volt, mint egy fénykép, hiszen az a világ, amit a fotó mutatott, körülöttem termett. Ránéztem a rózsza levelére, amint a vízcepp letem az eső me is az, Az ember

**Ránéztem a rózsza levelére,
amint a vízcepp legördült,
és éreztem az eső végét**

gördült, és érez-
végét. A kép cí-
hogy Eső után.
ránéz, s azt érzi,

hogy a szél még az arcához ver néhány kósza esőcseppet, érzi a hűvös, kellemes levegőt. Ha megnézzük a Rododendron című képet, az a varázslatos pillanat tárul elénk, amikor a bimbó kinyílik. A várakozás a lelkünkben jön. Várjuk a csodát, mikor lesz belőle gyönyörű virág. Nem is tudom, ha belegondolok, hogy a virág szebb vagy az a pillanat, amire várunk. Rózsika néni ezeket a pillanatok, ezeket a képeket fantasztikusan el tudta csípni. S mi megköszönhetjük neki, hogy megosztotta velünk. Ha nem tette volna, sokkal szegényebbek lennénk. S ha azt gondoljuk, hogy ő nem profi fotós? Dehogynem, hiszen hallottuk, hogy matematikát, ábrázoló geometriát tanított, de mindig érdekelték a művészetek. Kijárta a fotóiskolát, és ő maga sem tudta. Nem tudta, hogy éppen megtanulja a harmadolást, az aranymetszés vagy a komponálás szabályát. S nagyon megtanulta. Ezek a képek mutatják az ő egyéniségét, a belső nyugalmát, a szépérzékét s azt, hogy nagyon fogékony a nesmesre, a harmóniára.

S mitől különleges még ez a tárlat? Attól, hogy itt a versek útján a lelkünk újabb ékköre talál. Tudom, hogy Rózsika néni több mint 5 ezer darab fényképből választotta ki ezt a 130 képet, hogy mellé tegye kedvenc verseit, és megtalálja köztük az összhangot.

Azt kívánom önöknek, hogy azokat a csodálatos pillanatok, amelyeket Rózsika néni egy kattintással az örök jövőbe zárt, s nagy-nagy szeretettel ajándékozott nekünk, fogadjuk mi is ugyanolyan nagy szeretettel, és engedjük, hogy az alkotások elvarázsoljanak minket is!

Lengyel Géza költő életútja

1941. április 2-án Budapesten születtem. 17 éves koromig a ceglédi Kossuth Lajos Gimnáziumba jártam, és Csepelen, a Jedlik Ányos Gimnáziumban érettségiztem. Három év gyári munka után (addig művészettörténetből próbálkoztam felvételizni) elvégeztem a TTK földrajz–biológia szakát, majd a csepeli Katona József Általános Iskolában tanítottam, s lettem öt évig igazgató. A Jedlik Ányos Gimnáziumban tanítok 25 éve, nyugdíjasként hét éve. A Csepeli Munkásotthon Tamási Lajos irodalmi klubjának öt éve vagyok a vezetője. Mikor elértem a nyugdíjkorhatárt, úgy döntöttem, hogy kiadatom a verseimet (2004), azóta öt kötetem jelent meg. (az összegyűjtött, válogatott versek Rácsodálkozás címmel 2007-ben a Hét Krajcár Kiadónál). Évente a klub alkotóinak műveiből Tűzörző címmel antológiát, évkönyvet szerkeszték. Még hat irodalmi csoportnak vagyok tagja (pl. Nagy Lajos Társaság, Krúdy Gyula Irodalmi Kör), mintegy harminc lapban, folyóiratban jelentek meg verseim. A gimnáziumban sakk- és turistaszakosztályt vezetek. Sakksapataim minden évben országos döntősök, többször első. Földrajz–biológia országos versenyeken 104 tanulóm volt idáig, többször első helyen végeztek.

Fontosabb kitüntetések: Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt (1995), Csepeli Gyermekéért (2002), Szolgálati Érdemérem (2002), Csepeli Nívódíj (2008), Németh László-díj (2009 és 2010), Teleki Pál- és Less Nándor-émlékplakett, AKIOSZ-aranytoll.

Anyákat köszöntő

Vörös Ferenc rajza

Gyermekkorom

Gyertyafény, barokk, ragyogás.
Zengett az ég felé „oh Mária,
Mária”. /
Hittanóra, szép szó, biblikus,
vértanúk, liturgia és –
„Száll az ének, zeng az ének”,
szállt kék nyakkendőm, a
kisdobos. /
Két világ bennem, lelkemben
béke volt, /
kívülem minden, mi rossz;
láncok csörrenése, fogak
csikorgatása. /
Csöndes hajnali fény borult
reám – /
ópiumszerű, Nákonxipán.

Tanév végi óra

Az én apukám egy olyan híres...
Igen, no igen, de most, biológián?
Duna-Tisza köze, biosz-bagázs
– varjútövis, számarkenyér,
fehér akác – /
nem kezdek énekelni tán?!
Tövis
töviskoszorú, Aranyszamár,
metamorfózis, cserebogár,
cserebogár, sárga cserebogár,
szélfúttá buckasor, kacsáuszató,
Kis- vagy Nagykőrös akár,
ceglédi beszéd, Kossuth,
parasztháború,
jó szelünk suhan, csapongunk
tovább, /
Galícia, Trianon, Csendes Don,
jaj, nagyon,
nagyon dobod szívem,
színuszcsomó,
akciós potenciál,
NATO, dzsihad most lendül
akcióba, /
a Szaharában őrt áll egy szfínx,
vigyáz, /
vigyáz az Időre, melyben lassan
kivirágzik a sivatagi rózsza,
– rózsalevél, elfújta szél –
szekundum, perc,
még két perc: volt-nincs
tanóra.

AHOGY A DIÁKOK LÁTJÁK

Én azt is szeretem, ha egy tanár humorosra veszi a figurát

Ezt az oldalt a humornak szántuk, mert nem árt néha ferde tükröt tartani magunk elé, könnyebbé teszi a hétköznapiakat. Az alábbi dolgozatokat a kőbányai Szent László Általános Iskola negyedikes diákjai írták még tavaly. Feladatuk az volt, foglalják össze, szerintük milyen a jó tanár. Az írásokat betűhíven közöljük. A gyerekek és az iskola segítségét köszönjük.

A jó tanár pontosan olyan mint anya. Szigorú, kedves. De ugye kell egy kis viccelődés? A humorosság az amit imádok a tanároknak. Ha nincs viccelődés elunjuk a sulit. És az is volt meg akartuk tréfálni ápr. 1.-én. De... sajnos nem sikerült. Azon a napon csak viccelődtünk s persze játszottunk, s ő nem is szólt ránk.

Kiszner László rajza

Szerintem egy jó tanár kedves, de szigorú a gyerekekkel. A szigorúság azért kell, hogy a tanítványok megtanulják, hogy mit szabad, és mit nem. ha a gyerekek megtanulják a leckét, és év végén ötös dolit írnak akkor jó a tanár. Én azt is szeretem ha egy peda-

gógus humorosra veszi a figurát néha-néha. Ha megvigasztal, olyan mintha anya vigasztalna. Mikor először jöttem iskolába, még nagyon féltem, sírtam. De az én tanító-nénim megvigasztalt és ez nagyon jól esett. Sokat köszönhetek neki!

Egy jó tanár kedves, és őszintén beszél hozzád. Segít ha nem értesz valamit és az élet dolgaiban is. valami szinpátia egy rezzenéssel is kitudja fejezni hogy örül hogy itt vagyunk. Okos mindennek elmondja a titkát a tanulás rejtelmeiről, fortélyairól. Ha hazudik egy gyerek megérti, és kedvesen ad egy újabb eséjt akkoris ha annak a gyerekek már megbocsátott egy párszor. Igazságos mindenben, de ez nem arról szól hogy kemény hanem arról hogy ha van valami baj vagy összevesszés azt osztályban megoldja segít. De ez nem mindig jó mert valaki ezt a gondot maga szeretné megoldani. Emlékszem az elsős kis dalra amit megtanított. Szeretem.

A jó tanár mindig megért, ha felteszed a kezéd jön és segít. A kirándulásokon vele vagy akkor mindig boldogan mész haza. Jó mellette tanulni. Amikor másnap felmértört írtok előtte mindig megbeszélitek. Mindig mondja, hogy „tegyél rendet” te szívesen rendet teszel. Mindenki oda ül ahova akar. Elsős koromban szívesen fogadott.

Szerintem a jó tanító kedves, megértő és ami a legfontosabb: ne kivételezzon egyik diákkal sem. Mindenképpen legyen ara-

nyos, de ne vigye túlzásba a babusgatást, hisz nem vagyunk már ovisok. Ne legyen lekezelő a tanítványaival szemben, csak mert fiatalabbak vagyunk. Mindenkinek érte meg, hogy mi a gyenge pontja, és hogy miért nem megy neki az a tantárgy. Amiben viszont jó azt fejlessze tovább, pl.: ne csak matek szakkört tarson, hanem rajzot is, van akinek ez megy jobban. Mindenkinek legyen lehetősége kiélni azt, amit szeret, a hobbiját. Szerintem ilyen a jó tanár.

A Szent László Általános Iskolában rengeteg jó tanár néni és bácsi jár ide tanítani. Amikor idejöttem 3. osztályba, az első három nap úgy éreztem: vendég vagyok. A tanító néni kedves, aranyos, megértő, jószívű. Nagyon sokat tanultam tőle még 1 év alatt is. én már úgyérezem: első óta járok ide.

Szeretem a jó tanárokat, de akik nem olyan jók azokat is szeretem de nem annyira mint a jó tanítónéniakat.

A jó tanár megértő valamint kedves de olykor-olykor szigorúnak kell lennie. Saját tapasztalataim szerint diák szemmel úgy látjuk a pedagógusokat, hogy túl szigorúak pedig csak a mi javunkat szolgálják. Mikor az osztálytársaimmal vagyok szeretném kihozni a legjobbat magamból ami nem mindig sikerül, de akkor ott vannak a tanárok és biztatnak minket: „Ne add fel!” „Meg tudod csinálni!”

A jó tanár segítőkész, kedves. De ha kell fegyelmez és szigorú. Elnéz dolgokat és figyelni az osztályát mik történnek benne (de hát néha ez nemsikerül).

Mi az a politika?

18

A kisfiút már egy ideje foglalkoztatta a kérdés. Sokat hallott róla a tv-ben és a rádióban, de nem nagyon értette. Egyik nap odament édesapjához, és megkérdezte tőle:

– Apa, mi az a politika?

Az apja leültette, és példákkal elmagyarázta...

– Figyelj, fiam. Én hozom haza a pénzt, tehát én vagyok a kapitalizmus. Anyád ügyel a pénzre, tehát ő a kormány. Nagyapád ügyel arra, hogy minden rendben legyen, tehát ő a szakszervezet. A babysitter a dolgozó osztály, és mi mindannyian azért dolgozunk, hogy te, a nép, jól érezd magad, és minden rendben legyen. A pár hónapos kisöcséd pedig a közös jövőnk.

A kisfiú elraktározta a hallottakat, és elment aludni. Éjjel arra ébredt, hogy az öccse „telerakta a pelenkáját” és sír. Felkelt, hogy szóljon az anyjának, de az olyan mélyen aludt, hogy nem tudta felébreszteni. Bement szólni a babysitternek, de látta, hogy az apja éppen hempereg vele az ágyban, miközben a nagyapja az ablakon kukucska befelé. Senki nem vette észre, hogy ő is ott van, így viszsza ment aludni.

Másnap az apja megkérdezte, hogy el tudja-e mondani saját szavaival, mi is az a politika.

A kisfiúnak eszébe jutottak az éjszaka látottak, és így válaszolt:

– A politika az, amikor a kapitalizmus kihasználja a dolgozó osztályt, amit a szakszervezet csak tétlenül bámul. A kormány alszik, a néppel senki sem törődik, és a közös jövőnk nagy sz@rban van...

Befejezetlen szimfónia

Mivel a menedzser elfoglaltsága miatt nem tudott elmenni arra a hangversenyre, amelyen Schubert Befejezetlen szimfóniáját játszották, a jegyét az elemzési és fejlesztési osztály vezetőjének (azaz a termelékenységi szakértőnek) adta, hogy ne vesszen kárba.

Másnap a következő jelentést találta az asztalán:

1. A négy oboásnak huzamosabb ideig nem volt semmi dolga.

A létszám csökkenthető, feladatuk elosztható a zenekar többi tagja között.

2. Negyven hegedűs mindvégig azonos kottából játszott.

Felesleges munkaerő-pazarlás. A létszám drasztikusan csökkentendő. Amennyiben kíváncsi a nagyobb hangerő, az elektromos erősítő alkalmazásával gazdaságosabban is elérhető.

3. Bizonyos félhangok előállítására igen nagy erőfeszítésbe kerül, és túlzott minőségi követelményeket állít a zenészek elé.

Javasolom, hogy minden hangot kerekítsenek fel, miáltal alacsonyabb képzettségű vagy betanított munkások alkalmazása is lehetővé válna ezekben a munkakörökben.

4. Semmi látható értelme nincs annak, hogy a kürtök megismétlik a vonósok által egyszer már előadott részeket.

Ha az ilyen fölösleges ismétléseket ki lehetne iktatni, a hangverseny időtartamát mintegy húsz percre lehetne csökkenteni.

5. Ha Schubert figyelembe vette volna ezeket a javaslatokat, valószínűleg be tudta volna fejezni a szimfóniáját.

Egész szakmai életemben arra törekedtem, hogy az előítéletes ember helyét a gondolkodó, autonóm személyiség vegye át

Ranschburg Jenő írása abból az alkalomból, hogy megkapta a Radnóti-díjat

Nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor ez év március 19-én a Parlamentben átvehettem a Radnóti Miklós Antirasszista Díjat. Úgy gondolom, azért, mert egész szakmai életemben segíteni próbáltam a családoknak és a hivatásos nevelőknek abban, hogy autonóm és megfontolt ítéletek alkotására képes embereket neveljenek. Olyanokat, akik saját, érett világgéppel rendelkeznek, cselekedeteikért vállalják a felelősséget, és abbéli örömeikben, hogy mások gondolkodnak helyettük, nem követik vakon a vezérüri által kijelölt utat.

Szinte természetes, hogy a gondolkodni rest – vagy éppen képtelen – ember előítéletes; olyan mentális készletekkel kondicionálja önmagát, melyekből, ha az erő kifejtést igénylő saját gondolat helyettesítésére van szükség, mindig akad néhány fajta a társadalom szeméttelpein.

Allport klasszikus definíciója szerint az etnikai előítélet „ellenérzés vagy gyűlölködő attitűd egy adott csoporthoz tartozó személy felé, egyszerűen azért, mert ahhoz a csoporthoz tartozik, és annak feltételezése, hogy az egyén ugyanazokkal a kifogásolható kvalitásokkal rendelkezik, melyekkel az előítéletes személy az egész csoportot jellemzi”. A definíciónak személyiség-lélektani szempontból talán legfontosabb eleme a túlzott általánosítás, mely lényegében azt jelenti, hogy az etnikai előítéleteket hordozó személy számára individuális különbségek alig léteznek; a csoportot, amely felé előítélete irányul, mint egészet általánosítja, és úgy foglal állást, hogy a negatív tulajdonságokkal, melyekkel a csoportot felruházta, kivétel nélkül minden csoporthoz tartozó személy rendelkezik. Nem szabad elfeledkeznünk azonban arról, hogy a „túláltalánosítás” az emberi értelem általános jellemzője, tehát semmiképpen sem mondhatjuk azt, hogy minden elhamarkodott általánosítás előítélet. Ha valaki csak három angol férfival találkozott életében, és véletlenül mind a három pipázott, hajlamos arra, hogy minden angol férfit pipával a fogai között képzeljen el. Ez az általános emberi tendencia csak akkor tekinthető előítéletnek, ha az illető később több tucat nem dohányzó angolt is megismer, de véleménye a pipázó angolokról mit sem változik. A fenti definícióhoz tehát – továbbra is Allport nyomán – feltétlenül hozzá kell tennünk, hogy az etnikai előítélet nemcsak hamis, de merev is, az ellentmondó tapasztalatokat figyelmen kívül hagyó általánosításon alapuló antipátia.

Az előítéletekkel terhelt, egocentrikus jellem sajátos személyiségjegye a konformizmus, melynek okát valószínűleg a korai szülő-gyermek kapcsolat feltétlen tekintélytisztelőnek a „konzerválódásában” találhatjuk meg. A „parancsra tettem” sokat emlegetett és sokat vitatott problematikája kétségtelenül ehhez a vonáshoz vezethető vissza, és ehhez kapcsolódik a fentiekben már említett tekintélyelvűség, az autoritarianizmus is. „Minden baj forrása, hogy ma a gyerekek azt csinálnak az iskolában és otthon, amit akarnak. Szigorú diszciplinákra és tekintélytisztelőre lenne szükség” – mondják. „A bűnözés is azért terjed, mert a törvényszegőkkel kesztyűs kézzel bánnak.” „Az ember alapvetően rossz, és mindaddig, amíg nem bizonyít, gyanús” – vélik. Éppen ezért az egocentrikus jellem számára az autoritatív, rendteremtő hatalom mindig vonzóbb, mint a demokratikus (lásd erről részletesen Adorno 1950-ben megjelent könyvét).

Az előítéletes ember „személyiségjegy-csomagjához” tartozik a bizonytalan önértékelés és az autonómia hiánya. A vizsgálatok azt mutatják, hogy az ilyen ember énképe sokkal jobban elmarad az általa vágyott ideáltól (az ideális éntől), mint másoké, és a kívülről érkező visszajelzések hatására – mind pozitív, mind negatív irányban – jóval hajlamosabbak megváltoztatni önmagukról alkotott véleményüket. Ez a „külső kontroll” figyelhető meg az autonómia területén is; az előítéletes ember az autonómiaskálákon alacsony értékeket produkál, ugyanakkor világosan jelzi, hogy a „szociális egyetértésre” az átlagosnál jóval nagyobb szüksége van. Önálló döntésekre ritkán vállalkozik, hibáért lehetőleg másokra hárítja a felelősséget, és magatartása értékelésében általában külső forrásokra – az autoritásokra – támaszkodik.

Legfontosabb vonása azonban a bűnbakképzés. Mivel a kudarcai, esetleges sikertelensége miatt felébredő indulatait, agresszióját sem önmaga, sem az autoritás felé nem tudja irányítani, azokat ártatlan személyekre, népcsoportokra „tolja át”. „Cigánybűnözésről” és a zsidók „világ-összeesküvéséről” beszél, amikor a valós problémák racionális magyarázatára, a felelősség vállalására lenne szükség, és a hatékony korrekció helyett a megtorlás víziója foglalkoztatja. „Lesz majd nemulass!” – mondja, ha eljövendő hatalmára gondol, mert „ha fordul a kocka”, könyörtelenül bosszút áll azokon, akiket korábban akár önként és dalolva szolgált. Bizonytalan énképéből következik, hogy rosszul viseli a homályosságot, kétértelműséget: az emberek jók vagy rosszak, erősek vagy gyengék, a dolgok feketék vagy fehérek. Kísérletek bizonyítják, hogy ez a fajta „meghatározottság iránti igény” az ilyen embernél nemcsak szociális kontextusban van jelen, hanem a gondolkodásmód általános jellemzője is. Allport „institucionalizmus”-nak nevezi az előítéletes jellemnek azt a tulajdonságát, hogy igen erősen kötődik intézményekhez. Egy futbalcsapat szurkológárdája, vagy éppen egy politikai csoportosulás tagjaként megtalálja azt a biztonságot és meghatározottságot is, amelyre szüksége van. Ilyen megközelítésben az institucionalizmus egyik jellegzetes formája a nacionalizmus is, mely a nemzethez mint csoporthoz való bigott, előítéletes kötődést jelent. Talán ma sem tanulság nélkül való Allport 1954-ben írott mondata: „Tulajdonképpen az történik, hogy az előítéletes személy szükségletei számára megfelelőnek definiálja a nemzetet. A nemzet mindeneelőtt védelmet jelent (a legfőbb védelmet) számára mint individuum számára. Ez az ő csoportja. Semmi ellentmondást nem lát abban, hogy jótékony hatásából kizárja azokat, akiket fenyegető betolakodóknak és ellenségeknek tekint.” A Szerző még zárójelben hozzáteszi: „Nevezetesen az amerikai kisebbségeket.” De Amerika helyébe sok más ország behelyettesíthető...

Mint említettem, egész szakmai életemben arra törekedtem, hogy az előítéletes ember helyét a gondolkodó, autonóm személyiség vegye át. Az utóbbi idők mintha arra utalnának: ha a munka értékét a siker határozza meg, talán meg sem érdemeltem a Radnóti-díjat.